Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СССР-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

1921 оной … 21-һээ гарана | № 232 (14037) | 1975 оной октябриин 3, пятница | Сэн 2 мүнгэн.

ЗАГАРАЙ

ҺОЛООМО—ФЕРМЭНҮҮДТЭ

Таряа хуряалгын түлэг дундаа ябажа байһан мүнөө үедэ һоломоёо суглуулжа, намарай паар хахалха хүдэлмэри Загарайн аймагай «Гигант» колхоздо үргэн дэлисэтэйгээр хэгдэнэ. Һаяхан энэ колхоздо хүрэжэ ерэхэдэмнай, хуряагдаһан поли дээрэнь һолоомо суглуулха оньһожоруулагдамал 2 звено түхагүй хүдэлмэрилжэ байгаа һэн.

Эдэ звенонуудтань һолоомо суглуулжа томо тэргэдэ ашаха түхеэрэлгэтэй хэдэн трактор даалгагданхай юм. Үглөөнһөө үдэшын харанхы болотор ажаллахадаа, үдэр соо ехэхэн поли һолоомонһоо сүлөөлэгдэдэг байна.

— Мүнөөдэрэй дүнгөөр 1900 гектарай һолоомо суглуулаад байнабди. Хэрбээ урдандаа һолоомоёо полиин захада һүрилдэг һаа, мүнөө томо тэргэдэ ашаад, гүүртэ, отаранuудта сэхэ зөөнэбди, — гэжэ тракторист Иван Кузнецов хэлэнэ.

Тус ажахы бүхыдөө 4900 гектарта ороохото ургамалнуудые тариһан юм. Һүүлэй мэдээгээр 4500 шахуу гектарай таряан хуряагдажа, һолоомо суглуулжа, фермэнүүдтэ абаашадаг звенонуудта хэхэ ажалынь нилээд ехэ болоод байна. Тиимэһээ колхозой энэ хоёр звеногой гэшүүд эдэ үдэрнүүдтэ ажалаа хоёр халаанда эмхидхэхээр хараалба.

— Абаһаар дүтын гүүртэнүүдтэ зөөдэг байһанаа мүнөө холын отаранuудта абаашажа захалаабди. Тингэжэ ажалнай аалидажа эхилээ. Тракторнуудай ашаагаа абаашаад, бусажа ерэтэр нүгөөдэ трактористнууднай һолоомоёо полиин захада суглуулна. Юуб гэхэдэ, намарай паар хахалагшад бидэниие баһал яаруулна ха юм, — гэжэ, тус звеногой гэшүүн Александр Ануфриев мэдүүлээ һэн.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: трактористнууд **А. Жерлов** (зүүн гарһаа), **А. Ануфриев.**

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ХV КПСС-эй СЪЕЗДЫЕ УГТУУЛАН

НАМАРАЙ БҮХЫ ХҮДЭЛМЭРИ УЛАМ ТҮРГЭДХЭЕ!

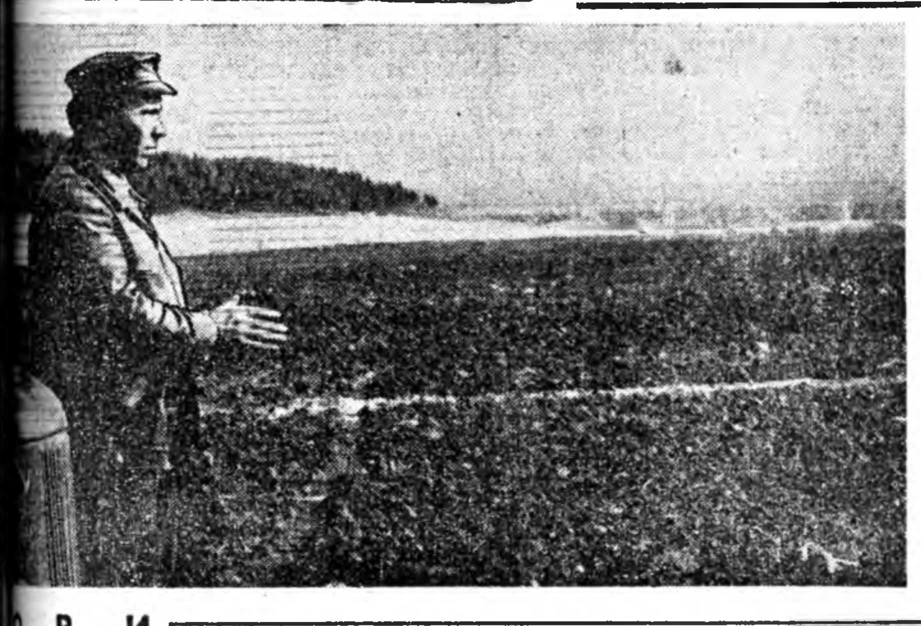

«Прибайкалец» колхозой механизаторнууд эдэ үдэрнүүдтэ намарай паар хахалха хүдэлмэреэ үргэнөөр ябуулжа байнхай. Һүүлэй мэдээгээр тус ажахыда 2000 гектарта намарай паар хахалагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой ахамад агроном М. Иванов хахалагдаһан намарай паар шалган хаража байна.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ТҮНХЭН

ХАЛААН СОО—2053 ЦЕНТНЕР

Һүүлэй үдэрнүүдтэ наратай сэлмэг байжа, Тоорын таряашад ургаса хуряалгаяа бүри хурдадхажа, ажалаа халаан хахадай гуримаар эмхидхээ юм. Тингэжэ һаяхан Николай Саргаевай хүтэлбэрилдэг комбайнернуудай звено Тутхалтын 110 гектарай шэниисэ хадажа дүүргээд, Нарагунай 103 гектарай обёосой баалнуудые суглуулжа сохиходоо, комбайнуудаа зогсоолтогүй үдэр, һүнигүй хүдэлгэжэ, хоногой туршада гэхэ гү, али 19—20 часай туршада хараалагдаһан даабаряа 2—2,5 дахин үлүүлэн бэелүүлээ. Энэ үдэр Тоорын комбайнернууд сүүдхын туршада хамта 2.053 центнер таряа сохижо, тоог дээрэ эльгээһэн байна. Эндэ илангаяа А. Марактаев, Н. Саргаев, С-Ж. Суходаев, М. Дугаров, В. Саргаев, С. Даргаев гэгшэд эрхимээр ажаллажа, тус бүри 300 — 415 центнер таряа суглуулаа. Тэрэшэлэн комбайнһаа ороохо зөөдэг 5 автомашинын жолоошод мүн лэ эрхим дүн туйлаба.

Мүнөө Тоорын отделениин механизаторнууд таряа хуряалгаяа октябриин 5 болотор сүм дүүргэжэ, гүрэндэ ороохо тушааха даабаряа заабол үлүүлхын түлөө улам эршэтэйгээр ажаллажа байна.

И. ФЕДОРОВ.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз.

БАРГАЖАН

ТҮСЭБТЭ ДААБАРЯА ҮЛҮҮЛНЭ

Энэ жэлэй сагай уларилай хэды таарамжагүй байбашье, аймагай ажахынуудай механизаторнууд энэ түгэсхэхы жэлдэ ороохо таряанай баян ургаса ургуулаад, мүнөө шэнэ ургасаяа түлэг дундаа хуряажа байна. Һүүлэй мэдээгээр таряа схээр ургуулһан Баргажанай, Шитханай совхозуудай, Хилганын, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозуудай ажалшад гүрэндэ таряа тушааха түсэб, уялгаяа аймаг дотороо эгээн түрүүлэн үлүүлэн дүүргэбэ. Жэшээлбэл, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз түсэб, даабариһаа гадуур 1122 центнер ороохо гүрэнэй амбаарта эльгээгээ. Тиихэдэ Хилганын колхоз, Баргажанай, Шитханай совхозууд тус бүреэ таряа даабариһаа үлүү тушаагаад байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ аймагай ажахынуудай таряа тушаалгаяа үргэлжэлүүлһэн зандаа.

И. ЕРБАНОВ,
КПСС-эй Баргажанай райкомой секретарь.

…Р И

…ЫСӨӨНДЭ ШАЛГАРАГШАД ОЛОШОРНО

…табан жэлэй тү…лдэ ороохо таряа…уритай баян урга…ын тула Хүрбын …еханизаторнууд ха…илгаяа богони бол…ын шанартайгаар, …заабариин …үргэһэн бэлэй. …ранай бултайжа …, буртаг но…орхой шумуулһаа … хамгаалһанайнь … ургаса гараа. …баян хэшэгээ гээл…орууланжгүй ху…ын тула бүхы …техникээ һайнаар …, ургаса хуряал…э эхилээ юм. …ра хуряалгадамнай …илээд бэрхэшээл …лангаяа хура бо… хоногоор орожо, …оор һаатуулаа, — …озой ахамад агроном Н. Р. Евсеев хөөрэнэ.

Нээрээшье түрүүшын үдэрнүүдтэ сабшагдажа, баал болгогдон унагаагдаһан 2500 гектарайнь тарян гурбан үдэрэй һужаг бороодо нэбтэ норожо, газартаа нялдашоо юм. Тингэжэ тэрэ баалнуудаа гээлтэгүйгөөр суглуулжа абахадань, комбайнернуудта нилээд бэрхэтэй байгаа. Хэды иимэ хүшэршье һаань, совхозой механизаторнууд бүхы шадалаа гарган оролдожо, комбайнуудаа зогсоолтогүйгөөр, үглөөнэй бүрэнхыһөө һүниин хахад болотор хүдэлгэһэн байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ бүхы 4 мянган гектарай тарялан дээрэ 27 комбайн һаадгүй хүдэлгэгдэнэ. Механизаторнуудынь тарягаа түргэн болзорто хурлажа абахаар ажаллана. Һүүлэй дүнгүүдые согсолон харахада, зарим участогуудһаа гектарай дунда зэргээр 20—22 центнер ороохон абтана.

Таряа хуряалгын түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, комбайнернууд Дондок Доржиев, Дмитрий Казагаев, Юрий Степанищев, Григорий Черепков гэгшэд мүрысөөндэ эрхимлэнэ. Тиихэдэ комбайнһаа таряа зөөдэг жолоошон Николай Мангатаев гурбан үдэрэй туршада 1700 центнер таряа тоог дээрэ абаашажа шалгараа.

Мүнөө Хүрбын совхозой таряашад ургасаяа сүм хуряажа, һолоомоёо суглуулаад, намарай паар хахалха хүдэлмэреэ эршэтэйгээр ябуулжа байнхай.

Б. ГОМБОЕВ,
манай штатнабэшэ корр.

МУХАР-ШЭБЭР

ХАРТААБХАЯА ХУРЯАЖА ДҮҮРГЭХЭНЬ

Хонхолын механизаторнууд ороохото ургамалһаа гадна, хартаабхын баян ургаса жэл бүри ургуулдаг заншалтай юм. Нёдондо сагай уларилай хэды таарамжагүй байбашье, колхозой хартаабхашад аймаг дотороо эгээн баян ургаса хуряажа, гүрэндэ хартаабха худалдаха табан жэлэйнгээ түсэб уридшалан дүүргээ һэн. Гадна ерэхэ жэлэй тарилгада хүсэд хүрэхэ үрэһөө хаажа абаһан юм.

Табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй ургаса хуряалга тус ажахыда үдэр бүри эршэдэнэ. Тракторно-тарялан ажалай хоёр бригадада хартаабхашадай саг үргэлжын дүрбэн звено хүдэлдэг. Тэдэндэ 153 гектар эгээн һайн газар даалгагданхай.

Звеное даагша Иван Панкратовичтай уулзажа хөөрэлдэхэдэмнай иигэжэ хэлээ һэн:

—Участогнай һайн. Нёдондо эндэ кукуруза таригдаһан. Гектар бүридэ 3 центнер минеральна үтэгжүүлгэ, 30 тонно шахуу наг шэбхэ оруулагдаа. Гектар бүриһөө 100 центнерэй бага бэшэ ургаса хуряаха ёһотойбди, — гэжэ харюусаа бэлэй.

...Харгын баруун талада һая сабшагдаһан шэниисын баалнууд жэрылдэнэ. Алад саашань харахада, гурбан «ДТ» трактор ерэхэ жэлэй баян ургасын үндэһэ һуури —намарай паар хахалжа ябана. Харгын зүүгээр хартаабхын поли. Һубаряад ябаһан комбайнуудай түрүүшынхидэ звеное даагша И. П. Козлов һуунхай. Нүгөөдыень А. М. Козлов жолоодоно. Малтагдаһан хартаабха тэргэдээ ашаһан хоёр «Беларусь» трактор ашаагаа тосхоной захада түхеэрэгдэһэн складта абаашажа буулгана. Тэндэнь гэрэй эзэн эхэнэрнүүд шэнэ ургасые томо жэжээрнь илгана. Һайнниень гүрэндэ тушаахаар, мүн үрэһэндэ хадагалхаар илгана. Эгээн жэжэнүүдынь гахайн фермэдэ абаашагдана.

— Хартаабхаяа хуряажа эхилһээр арба гаран үдэрэйбди. Абаһаар хура бороо орожо, хүдэлмэридэмнай бэрхэшээл ушаруулаа. Хюруу унажа эхилбэ. 78 гектарай хартаабха хүдэлмэриин 19 үдэрэй туршада хуряажа дүүргэхэ зорилготойбди. Ургаса гэмгүй, гектар бүриһөө 90—95 центнер хартаабха абана, — гээд, звеное даагша Иван Панкратович хөөрэнэ.

Һүүлэй мэдээгээр, колхоздо 62 гектарай ургаса хуряагдаад, 5100 центнер хартаабха амбаарта оруулагдаад байна. Ажахын хартаабхашад ургасаяа түргэн, һайн шанартайгаар хуряажа, гүрэндэ 6000 центнер хартаабха худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэ зорилготойгоор эдэ үдэрнүүдтэ тэмсэжэ байна.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

«Искра» колхоз.

…эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

…ЭНЕРГЕТИКЫН БА ЭЛЕКТРОФИКАЦИИН …СТЕРСТВЫН ПРЕДПРИЯТИ, ЭМХИНҮҮДЭЙ …РИИН УЧАСТОГУУДАЙ МАСТЕРНУУДЫЕ … ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

…даабаринуудаа ба социалис уялгануудаа дүүр…тэ үндэр амжалта туйлаһанайнь түлөө шагна…

БУРЯАДАЙ АССР

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

… Цырен-Доржо Цыреновичые — Центральна … мастер.

… Василий Петровичые — Улаан-Үдын ТЭЦ-…

«…АЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

… Валерий Никитичые — Байгалай электросетиин …

«…ДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

… Анатолий Николаевичые — Южнэ электросе…тер.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

…, Кремль.
…ой сентябриин 9.

…Р-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

…Р. П. ПИЛДАНОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй …ВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

…шэнжэлэлгын хүдэлмэри удаан саг соо аша үрэ…эһэнэйнь, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые бэл…дэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадаһанайнь түлөө, 60 …һэнтэйнь дашарамдуулан, ВАСХНИИЛ-ай Си…отделениин Буряадай комплексно эрдэм-шэнжэлэл…гай ахалагша эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ **Пилданов** …ирнаевичые Буряадай АССР-эй Верховно Сове…идиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

…дай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
…дай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

…-Үдэ хото. Соведүүдэй байшан.
… оной октябриин 1.

…Р-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

…Р. М. БОРОЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ …ДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

…бликын эд хэрэглэгшэдэй кооперациин системэдэ … соо эдэбхитэйгээр хүдэлһыень хараадаа абажа, … гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Хойто-Байгалай …промхозой директор нүхэр **Бороев** Роман Ма…ые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Пре…й **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

…дай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
…дай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

…-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
… оной октябриин 1.

СССР-тэхи СТАНДАРТИЗАЦИИН АЛБАНАЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД, ИНЖЕНЕРНҮҮД, ЭРДЭМТЭД БОЛОН БҮХЫ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ

Хүндэтэ нүхэд!

Манай орон дотор гүрэнэй стандартизациин бии болгогдоһоор 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, СССР-тэхи стандартизациин албанай хүдэлмэришэд, инженернүүд, эрдэмтэд болон бүхы хүдэлмэрилэгшэдые Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет халуунаар амаршална.

СССР-тэхи стандартизаци табин жэлэй урда тээ эмхидхэлэй ба материальна үндэһэ һууритай, гүрэнэй хуулиин хүсэтэй болоһон, техническэ политикын согсо бэелэл, продукциин технико-экономическэ үрэ дүнгүүдые дээшэлүүлхэ, ажалаа аюулгүйгөөр эрхилхэ онол аргануудые сахиха, байгаали хамгаалха ябадал хангалгын аша үрэтэй хэрэгсэл болоһон байна.

Стандартизаци хадаа социалис байгуулалтын бүхы шатануудта арадай ажахы хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэһэн, шэнэ техникын үндэһөөр үйлэдбэрэ техническэ талаарнь шэнэдхэн зэбсэглэхэ, Совет гүрэнэй экономическэ ба өөрыгөө хамгаалха хүсэ бэхижүүлхэ ябадалда туһа хүргэһэн байха юм.

СССР-эй Госстандартын, министерствэнүүд болон албан зургаануудай, үйлэдбэриин нэгэдэлнүүдэй, заводууд ба фабрикануудай, эрдэм-шэнжэлэлгын институдуудай, конструкторска бюронуудай хүдэлмэрилэгшэд нииитын үйлэдбэриин ашаг үрые улам ехэ болгохо, эрдэм, техникын дэбжэлтые түргэдхэхэ, продукциин шанар һайжаруулха, тэрэшэлэн гадаадын-экономическа холбоо барисаа үргэдхэхэ, социалис ёһоной экономическа харилсаа холбооной нэгэдхэмэл программа бэелүүлхэ хэрэгтэ стандартнуудай дүүргэдэг эмхидхэхы үүргые улам дээшэлүүлхэ зэргэтэй.

Стандартнуудые нарижуулан һайжаруулһанай үндэһөөр, оронойнгоо ба гадаадын түрүү дүй дүршэл бүри хүсэд дүүрэн хэрэглэхэ, продукциин шанар залан хинаха нэгэдхэмэл гуримуудые нэгэдэлнүүд ба предприятинуудта үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, Гүрэнэй эрхим шанартай эдлэл хэрэгсэлнүүдые бүри ехээр бүтээн гаргаха, стандартнуудые, үйлэдбэриин ба технологическа журам сахиха эрилтэ улам шангадхаха гээшэ министерствэнүүд ба албан зургаануудай, стандартизациин зургаанууд болон албануудай тон шухала зорилго болоно.

Партийна, ажахын хүтэлбэрилэгшэд, стандартизациин албанай хүдэлмэришэд, инженернүүд, эрдэмтэд, хүдэлмэрилэгшэд нэгэдхэмэл стандартизациие саашадаа оролдосотойгоор хүгжөөхэ, стандартнуудай техническэ хэм хэмжээ дээшэлүүлхэ, тэдэниие саг соонь, хүсэд бүрин нэбтэрүүлхэ ба сахиха ябадал туйлаха, юһэдэхи табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын, КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө социалис мүрысөөндэ хубитаяа ехээр оруулха гээд батаар этигэжэ байһанаа КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет элирхэйлнэ.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ

ЕВРОПЫН КОММУНИС БА ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ ПАРТИНУУДАЙ УРЯА

Испанидахи фашис засагай гэмтэ муухай аашын дахинаа гаргагдажа байһантай дашарамдуулан, Профсоюзуудай бүхэдэлхэйн федераци, уласхоорондын ба Европын национальна профсоюзна эмхинүүд франкизмда эсэргүү. Испаниин сүлөөтэ байдалай ба демократиин түлөө ябуулга хэхэ үдэрые Европын бүхы оронуудта октябриин 2-то үнгэргэхэ үүсхэл гаргаба.

Коммунис ба хүдэлмэришэдэй партинууд, тэрэ тоодо Советскэ Союзай Коммунис парти профсоюзна эмхинүүдэй энэ үүсхэлые дэмжэһэн хамтын уряа тунхаглаха гэжэ шиидхээ. Тэрэ уряа доторнь иигэжэ хэлэгдэнэ:

Франкизмда эсэргүү, Испаниин сүлөөтэ байдалай ба демократиин түлөө ябуулга хэхэ үдэрые октябриин 2-ой четвергдэ бүхы Европо дотор үнгэргэхэ гэһэн уласхоорондын ба Европын национальна профсоюзна эмхинүүдэй хамтын үүсхэлые Европын коммунис партинууд һайшаана.

Фашизмда эсэргүү энэ ябуулгые эгээн үргэнөөр, хүсэн түгэлдэрөөр дэмжэхыень бүхы ажалшадые, бүхы демокрадуудые, испан арадай бүхы ханинарые эдэ партинууд уряална.

Таряашадай ажал хэрэгүүд

РСФСР-эй Центральна статистическэ управлениин мэдээсэһэнэй ёһоор, сентябриин 29-нэй байдалаар республикын колхоз, совхозуудта 63,5 миллионһоо үлүү гектар дээрэһээ ороохото-бобово ургамалнууд (кукуруза оруулалсангүй) хадагдаһан байгаа. Энэнь бүхы тарилгын талмайн 83,5 процент болоно.

Барайгар, кукуруза ба лёндолгунецые хуряалга дүүрэхэ тээшээ боложо байнхай. Хартаабха малталга дүүрэхэ дүтэлөө. 1,8 миллион гектарһаа гэхэ, гү али түсэбэй 90,8 процент дээрэһээ «хоёрдохи хилээмэн» хуряагдаба.

Ороохото ба бусад ургамалнуудые хуряахатайгаа хамта, таряашад ерэхэ жэлэйнгээ ургасын бата үндэһэ һуури табина. 55,2 миллион гектар намарай паар хахалагдаа. Энэнь түсэбөөр хараалагдаһан талмайн 75 процент болоно. 18,7 миллион гектарта гэхэ гү, али түсэбөөр хараалагдаһан талмайн 96,7 процент дээрэ намарай тарилга хэгдэбэ.

(ТАСС-ай корр.).

ТЕАТРАЙ ГОЛ ШУХАЛА ЗОРИЛГОНУУД

Арад зоной ажабайдалтай искусствын холбоо барисаае саашадань бэхижүүлхэ шухала гэжэ совет театрай ажал ябуулагшад тоолоно гээд Бүхэроссиин театральна бүлгэмэй октябриин 1-дэ Москвада хүдэлмэреэ дүүргэһэн XIII съездэдэ хабаадагшад тэмдэглэнэ.

Манай үе сагта таарама, коммунизм байгуулагшадай баатаршалгые уран хурсаар зураглан харуулһан гүнзэгы удхатай зохёол бүтээхэ хүсэлэл эрмэлзэл тухайда ВТО-гой правлениин түрүүлэгшэ М. И. Царевой тоосоото элидхэл соо, элитэ мэдээжэ режиссернүүдэй, актернуудай, драматургнуудай хэлэһэн үгэнүүд дотор тэмдэглэгдээ.

ВТО-гой правлениин шэнэ гэшүүд съезд дээрэ һунгагдаба. СССР-эй арадай артист, Социалис Ажалай Герой М. И. Царев тэрэнэй түрүүлэгшээр дахин һунгагдаа.

(ТАСС-ай корр.).

ТАСС — ШЭНЭ ҺОНИН

ХАНИ ЁҺОНОЙ АЛБАНАЙ ХЭРЭГЭЭР

БУХАРЕСТ. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев РКП-гэй ЦК-гай уряалаар хани ёһоной албанай хэрэгээр октябриин 1-дэ Бухарестдэ ерэбэ.

РКП-гэй Политическэ Гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүн, ЦК-гай секретарь К. Буртикэ ба бусад тушаалтад ниислэлэй аэропорт дээрэ К. Ф. Катушевые угтаһан байна.

Советскэ Союзай хэрэгүүдые Румынида саг зуура эрхилхэ этигэмжэтэ Н. В. Масленников угтагшадай дунда байлсаа.

ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД ДҮҮРЭБЭ

БУДАПЕШТ. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Белоруссиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь П. М. Машеров түрүүтэй СССР-эй Верховно Соведэй делегаци орондоо бусахаяа Будапештһээ мордобо. Энэ делегаци ВНР-эй Гүрэнэй суглаанай уряалаар, хани ёһоной албанай хэрэгээр Венгридэ ерэһэн байгаа.

ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ВНР-эй Гүрэнэй суглаанай Түрүүлэгшэ А. Апро, ВНР-эй Гүрэнэй суглаанай Түрүүлэгшын орлогшонор Я. Петер, Я. Инокаи ба бусад тушаалтад СССР-эй болон ВНР-эй гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн аэродром дээрэһээ делегациие үдэшэбэ.

СССР-һээ ВНР-тэ байдаг элшэн сайд В. Я. Павлов үдэшэгшэдэй дунда байлсаа.

ХҮГЖЭМЭЙ ХЭЛЭН — ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ХЭЛЭН

Хүгжэм гээшэ хүнэй ажаһуудаг дэлхэйн бүхы орон нютагуудта тэрэнэй түрэхэһөө хойшо хамта ябалсадаг юм. Хүгжэм үхибүүдэй наадануудые дэмжэдэг, эдиршүүл хүгжэмтэй хамта ажабайдалаа эхилдэг, хүгжэм тэмсэлшэдэй жагсаалда, зохёон байгуулагшадай зэргэдэ алхалалсадаг. Энэ үдэр хүн бүхэнэй зүрхэ сэдьхэлдэ хандуулагдадаг искусствые, хүндэ анхаралтайгаар хандалгын ба эб найрамдалай түрүү суртал бодол нэбтэрүүлдэг искусствые тайлбарилан дэлгэрүүлхэ ябадалда зорюулагдана, — гэжэ Т. Н. Хренников тусхайлан тэмдэглэбэ.

(ТАСС).

Курэрт-хотын айлшад

СОЧИ. (ТАСС-ай корр.). Орон соогуур аяншалжа ябаһан американ астронавтнууд, совет космонавтнууд сентябриин 30-да Сочидо ерэһэн байгаа. Хотын партийна ба совет эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, ажалшадай түлөөлэгшэд аэропорт дээрэ эдэниие хүндэмүүшэ халуунаар угтаба. Пионернүүд айлшадтаа баглаа сэсэгүүдые бариһан байна.

КПСС-эй XXV съездын угтамжада

ХАМТЫН ХҮСЭНЭЙ АША ТУҺААР

Сентябриин 23-най үдэшэлэн манай совхоздо энэ түгэсхэхы жэлэй һүүлшын гектар таряан сохигдожо дүүрээ һэн. Уданшьегүй 2—3 хоног үнгэрөөд байхада огородшод хартаабха малталгынгаа хойнонь гараһан байха юм. Иигэжэ ажахымнай механизаторнууд таряан ажалдахи эгээл харюусалгатай хүдэлмэриие нилээд урагшатайгаар, габшагай ажалай үльгэр жэшээ харуулан гаталба гээшэ.

Ургаса хуряалгын ябажа байха үедэ али олон бэрхэшээлтэ ушарнууд тохёолдоо. Энэ хүдэлмэриин эхилхэһээ хойшо ходо бороо оронтуу байжа, үнгэрхэдөө, хэдэн үдэрөөр һаатал болодог байгаа. Гэбэшье иимэ гасалангые поли дээрэ, орооһоной тоогууд дээрэ хүдэлжэ байһан хүдэлмэришэднай нэтэрүүгээр дабажа шадаа. Энээнэй урда жэлнүүдтэ таряагаа иимэ эртэ сүм хадажа, сохижо дүүргэһэн ушар манай совхозой ажабайдалда үзэгдөөгүй юм гэжэ таряашаднай мүнөө жэлэйнгээ амжалтаар бахархан хөөрэлдэхэ юм.

Орооһото ургамалнуудые тариһан тала дайдамнай нилээд ехэ, хамта 9.500 шахуу гектар. 315 гектарта һуулгагдаһан хартаабха яһала һайнаар ургаһан байгаа. Хуряалга ябуулхынгаа хажуугаар намарай паар хахалжа үрдихэ, поли дээрэхи һолоомо хуу, тэрэ мүртөө түргөөр суглуулжа абаха хэрэгтэй. Тоогууд дээрэ шэнэ ургасын ороoһон забһаргүй адхагдажал байха. Эдэ бүгэдэн булта нэгэ доро хэгдэхэ ажал һэн тула эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри бэелүүлхэ шухала байһамнай элитэ һааб даа.

Түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ һанаһан соогоо һайнаар ургуулһан таряа болон хартаабхаяа шамдуугаар, шанар һайнтайгаар хуряажа абахын тула совхозой директи, партком, профсоюзай ба комсомолой организацинууд али олон хэмжээ ябуулгануудые хараалһан, эмхидхэлэй бодото хүдэлмэри бэелүүлһэн байна гэжэ онсолон тэмдэглэмээр. Түбхын түрүүндэ механизаторнуудай дунда социалис мүрысөө эмхидхэхэ, тэдэнэй бүхы хүсэн соогоо, харюусалга ехэтэйгээр хүдэлхэ арга боломжо хангаха, урмашуулхы хүсэтэй ажалай түлөөһэ тогтоохо гэхэшэлэн асуудалнуудта анхарал онсо табигдаа һэн.

Хүдэлмэриин энэ халуун хаһын үедэ үдэр, һүниие илгангүй хүдэлжэ ябаһан механизаторнуудые урмашуулха, габьяата ажалыень магтан хүндэлхэ, али бүхы эрилтыень һайнаар хангаха гэшэ гүнзэгы удхатай хэрэг мүн болоно гэжэ энэ жэлэй ургаса хуряалгын дүн гэршэлэн харуулна. Урда жэлэйнгээ дүй дүршэлые хараада абаха зуураа, энэ жэлэй социалис мүрысөөнэй гуримые зарим тэды хубилгаһан байнабди. Хэнэйшье мэдэһээр, комбайнернууд, звено болон бригаданууд хоорондын мүрысөөн эмхидхэгдээ һааб даа. Түгэсхэхы жэлэй таряа хуряалга дээрэ комбайнай 66 агрегат 16 звено болон хубааржа хүдэлөө. Тракторно-таряан ажалай (отделени бүхэндэ нэгэн) долоон бригадатайбди.

Гуримай ёһоор мүрысөөнэй дүн долоо хоноод лэ согсологдожо байгаа. Долоон хоногой дүнгөөр бултые ахиһан комбайнерай нэрээр МТМ шадар Улаан туг үргэгдэдэг, түрүүлһэн бригадын коллективтэ дамжуулгын Улаан туг барюулагдадаг. 50 түхэритэй мүнгэн шан олгогдодог байһан. Энэ мүнгэн шангынь таряа хуряалгын сүм дүүрэһэн хойно барюулагдаха ёһотой юм. Тиихэдэ илагша звено дамжуулгын вымпелдэ хүртэдэг байгаа.

Ургаса хуряалгын бүхы хүдэлмэриин барагдаһанай һүүлээр эсэсэй дүн гаргагдажа, алишье талаараа эрхим амжалта түйлажа, бултаниие илаһан звеногой коллективэй гэшүүн бүхэн 100 түхэриг сэнтэй бэлэгтэ хүртэхэ зэргэтэй. Гадна энэ звенодо хүнгэн хоёр автомобиль, нэгэ мотоцикл ээлжээ хүлеэнгүй худалдан абаха эрхэ олгогдохо юм. Хоёрдохи һуури эзэлһэн звено хүгэн нэгэ автомашина, нэгэ мотоцикл худалдан абаха эрхэтэй болохо. Энэ эрхые хэндэ олгохо тухайгаа звеногой гэшүүд өөһэдөө шиидхэхэ байна.

Гэхэтэй хамта таряа хуряалгын хүдэлмэридэ хабаадахадаа, ажалай эрхим бүтээсэ түйлаһан, һайн шанартайгаар хүдэлһэн, шанга журамтай комбайнер «1975 оной чемпион» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэхэ, совхозой ажалай алдар солын дэбтэртэ бэшэгдэхэ зэргэтэй. Мүн энэ дэбтэртэ онсо шалгарһан бусадшье нүхэдэй нэрэ алдар мүнхэлэгдэхэ байна бшуу.

Социалис мүрысөөндэ бултаниие илаһан намарай паар хахалжа, һолоомо суглуулжа ябаһан трактористнууд, ороoһо шэрэһэн жолоошод, ороoһоной тоог дээрэ ажаллагшад иимэрхүү гуримтайгаар урмашуулгада хүртэхэ ёһотой юм. Гадна үлэмжэ һайнаар хүдэлһэн хүнүүдые шагнахын тула урмашуулгын 20 шан байгуулагданхай. 1975 оной түгэсхэхы жэлэй ургаса хуряалгада, ороoһо, хартаабха гүрэндэ тушаалгада габшагай хүдэлжэ, ажалай үльгэр жэшээ харуулһан түрүүшүүл Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаха, зариманиинь амаралтын байшанда ошохо түлөөһэгүй путёвкодо хүртэхэ байха.

Ургаса хуряалгын үедэ бэелүүлэгдэхээр хараалагдаһан материальна болон моральна урмашуулганууд тушаа эндэ богонихоноор хөөрэгдэбэ. Тиихэтээ хамта совхозой дирекци, партийна, профсоюзай болон комсомолой организацинууд таряан ажалдахи намарай хүдэлмэридэ хабаадалсажа ябаһан хүдэлмэрилэгшэдэй дунда эмхидхэлэй, политическэ саг үргэлжын хүдэлмэри ябуулжа байна. Хуряалгын хүдэлмэриин үдэр бүриин дүнгые ходол мэдээсэжэ, коллектив бүхэндэ түр зуурын зүблөө үнгэргэжэ, ажалай ябаса, комбайнернуудай хэдэн шэнээн таряа сохиһые харуулһан бюллетень, экран гаргажа байһан ушар шиидхэхы удха шанартай байгаа.

Дирекциин болон парткомой гэшүүн бүхэн али нэгэ бригадын байдалай түлөө харюусалгатай байһан. Тэдэнэр лэ тэндэхи хүнүүдэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха, ажалайнь эмхидхэл хинаха, ажаһуудалайнь, культурна эрилтые жэншэдгүй хангаха гэжэ оролдоо гээшэ. Тиихэтэй хамта тракторно-таряан ажалай бригада бүхэндэ байгуулагдаһан партийна, партийно-комсомольско бүлэгүүд коллективэй ажал эмхидхэхэ, журам бэхижүүлхэ, шанар сахиха хэрэгтэ угаа харюусалгатайгаар хандаа гэжэ хэлэхэ шухала. Бүлэгые даажа абаһан коммунистнууд сүлөө забгүй ажаллажа ябабашье һаа, партийна даабаряа һайнаар дүүргэхэ гэжэ ехэ оролдоо гээшэ.

Механизаторнууд угаа оролдосотойгоор хүдэлөө-гэжэ дахин дабталтай. Залуу коммунист совхозой парткомой гэшүүн, 6-дахи отделениин комбайнер Юрий Семёнович Тугарин энэ хуряалгын үедэ 6.500 гаран центнер таряа сохёо. Иимэ үрэ дүн түйлаһан комбайнер урдань манда байдаггүй һэн. Хандалын отделениин партийна эхин организациин секретарь, КПСС-эй Кабанскын райкомой гэшүүн Александр Владимирович Тыхенов 5,5 мянган центнер ороoһо сохиһон сүүтай. Эдэнэр шэнги габшагайгаар ажаллаһан комбайнернууд, трактористнууд, жолоошод болон бусад хүнүүдые дууһан эндэ дурдахын аргагүй.

Имагтал хамтын шанга эршэтэй, нэтэрүү ажалай аша туһаар лэ энэ жэлэй ургаса саг соогоо абтаба гээшэ. Энэ ушарта зоной дунда ябуулагдаһан эмхидхэлэй ба политическэ хүдэлмэри, урмашуулхы шэглэлтэйгээр дэлгэрүүлһэн социалис мүрысөөн гүнзэгыгөөр нүлөөлөө гэжэ тэмдэглэхэ хүсэлэнтэйб. Ушар иимэһээ би тэрээн тухай дээрэ нэгэ бага дэлгэрэнгыгээр тогтооб.

Тарянай гектар бүриһөө 16 шахуу центнер ороoһо, 110 центнер хартаабха абаһан урматай манай хүдэлмэришэд энэ жэлдэ адаг 25 мянган центнер ороoһо гүрэндөө тушааха зорилготой. Тиигэжэ шадабал, юһэдэхи табан жэлэй хоёр түсэб дүүргэхэ зэргэтэйбди. Энэ уялга дүүргэлгэ хурдандаа ороо. Хартаабха гүрэндэ худалдаха энэ жэлэй түсэб 12 мянган центнер юм... 18 мянганда хүргэ... го табигданхай.

Мүнөө поли дээр... лоомо суглуулжа ... марай паар хахалха... ри үргэн дэлисэтэй... лагдажа байна. ... дээрэхи ажалай ... орохо тума механи... най бүри зоригто... дэлнэ. Сагай уларил... зохид байһанда үрд... ха шухала. Таряаша... жалтатай ажал ... түгэсхэхы жэлэй, та... лэй түсэб бүхы дээр... гэхын түлөө тэмсэл... һан нилээд, горитой... хы ехэ үүргэтэй ... болоно. Энээгээрнь ... рэн омогорхонобди.

Хүдөө ажахын хү... лэгшэдэй бүхэсоюз... дэр бүри ойртобо. ... тор таряалан дээрэхи... мэри ходоронтохо. ... мүрысөөнэй дүн сог... жо, бүгэдэндэ соно... түрүүшүүл тодорж... хүртэхэ, солоёо дүүд... гэшэ. Иигэжэ К... XXV съездын хү... зорюулһан социалис... сөөнэй түрүүшын шат... зэргээр дабаһанаа ... хэ, саашанхи зорил... дорхойлхо нэгэ шухал... дал шиидхэгдэхэнь ...

Г. НОВОЛОДС...
Кабанскын ай...
«Шергинский» сов...
парткомой секре...

Шарза нютагта Налхановайхи гэжэ айл ажаһуудаг бэлэй. Тэдэнэр хоёр хүбүүн, хоёр басагатай һэн. Тэдэнь мүнөө ажалша бэрхэ хүнүүд болонхой.

Сыдэн гэр бүлөөрөө малшан боложо, ажалдаа абъяастай, даалгагдаһан малдаа эзэн ёһоор хандадаг, тоо толгойеьнь олошоруулдаг гээшэ. Тэрэ «Улаан Аха» колхозой үхэршэн юм. Һаяхан Сыдэн Самбу нүхэртэйгөө ВДНХ-да ошожо, оронойнгоо хүдөө ажахын түйлалтануудые хаража, үзэжэ ерээ. Тиихэдэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо тэрэнэй дүү Сурэн Пунцыковна Налханова Сыдрейнкэ нүхэртэйгөө үхэр харюулдаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эгэшэ дүү Налхановатаниие харанат.
Д. ДУГАРОВАЙ фото.

Хони үрэжүүлгэ—харюусалгатай хүдэлмэри

ҮРЭЖҮҮЛГЫН ҺАЙНҺАА—ҮҮЛТЭ...

Хүдөө ажахын гол һалбаринуудай нэгэн болохо хони үсхэбэрилгэеэ улам хүгжөөжэ, ашаг шэмыень бүри дээшэлүүлхэ талаар һүүлэй жэлнүүдтэ аймагаймнай колхоз, совхозуудта горитой амжалта туйлагдадаг болоо. Жэшээлбэл, Ленинэй орденто Борьёогой совхозой, «Коммунизм» колхозой хонишодой түрүү бригаданууд хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэреэ эмхитэйгээр, богони болзорто үнгэргэһэнэй, мүн үүлтэрыень һайжаруулха ажалаа жэншэдгүй ябуулһанай ашаар жэл бүри 100 эхэ хонин бүриһөө 93—118,2 хурьга түлжүүлжэ, гүрэндэ мяха, нооһо тушааха даабаряа сүм бэелүүлнэ гээшэ.

Тиихэдэ республика дотороо мэдээжэ болоһон Борьёогой совхоз хони үсхэбэрилгэеэ аша үрэтэй болгохо талаар энэ табан жэлэй туршада гайхамшаг илалта туйлаа. Тусхайлан хэлэбэл, 1968 ондо тус ажахы дунда зэргээр 100 эхэ хонин бүриһөө 70 хурьга түлжүүлһэн байбал, 1970 ондо — 100,4, 1971 ондо — 103,4, 1972 ондо — 106,4, 1973 ондо — 104,6, 1974 ондо — 116,2; харин 1975 ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 118,6 хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлээ. Тиигэжэ ажахы табан жэлэйнгээ түсэбые бүхы талаарнь дүүргэһэн байна.

Гэхэтэй хамта зарим түрүү хонишодой бригадануудта бүришье һаа горитой амжалта туйлагдаа. Жэшээлбэл, Борьёогой совхозой ахалагша хонишон Д. Я. Свиридунов 100 эхэ хонин бүриһөө 160,7 хурьга түлжүүлээ. Мүн түрүү хонишод Социалис Ажалай Геройнууд Г. Л. Рабдаев, Г-Ц. Г. Цыремпилова, мүн В. Г. Базаров, Н. Г. Лубсанов гэгшэдэй отарада 100 эхэ хонин бүриһөө 120-һоо олон хурьган абтажа, үхэл гарзагүйгөөр түлжүүлэгдэнэ. Энэ илалта яагаад туйлагдааб гэбэл, нэгэдэхеэр, дүрсагдагша ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд болон хонишод хони үсхэбэрилгэеэ улам хүгжөөхэ, үүлтэрыень һайжаруулха, тоо толгойень бүри олошоруулха ба искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэреэ жэншэдгүй ябуулна гээшэ. Мүн абтаһан хурьгадаа үхэл гарзагүйгөөр түлжүүлхын тула зоотехническэ заабариин ёһоор харууһална.

Хоёрдохёор, түрүү хонишодой дүй дүршэл, түрүү онол аргануудые ажалдаа үргэнөөр нэбтэрүүлдэг зачшалтай. Тиигэжэ эдэ бүгэдын ашаар жэлһээ жэлдэ горитой амжалта туйлагдана.

Түрүү ажахынуудай, хонишодой бригадануудай жэл бүри илалта туйлажа байхадань, аймагаймнай зарим ажахынууд хонидой тоо толгойе олошоруулжа, ехэ мяха, нооһо абаха талаар урагшаа горитой дабшанагүй. Байгша ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 80 хурьган абтаа гэхэ гү, али туйлагдаһан дүнгүүднай урдынхиһаа доогуур байна. Ушарынь хадаа Оёорой, Торийн совхозуудта, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ, «Мир» колхозуудта хурьгад тон үсөөнөөр абтана.

Байгша ондо аймаг доторнай бүхыдөө 147 мянган эхэ хонин искусственна аргаар, 36—40 хоногой туршада үрэжүүлэгдэхэ байна. Тиин мүнөө аймагай ажахынууд нёдондонойнгоо алдуу эндүүе дабтахагүйн тула үрэжүүлэгдэхэ эхэ хонидоо тусгаар һүрэглэн бүридхөө.

Урда жэлнүүдтэ олохон отарануудта искусственна аргаар үрэжүүлгэнь һайн бэлэдхэлгүйгөөр, илангаяа эхэ хонидынь, ототой хонидые бэдэрхэ хусануудынь хүсэд таргалуулагдаагүй эхилһэн юм. Гадна үрэжүүлгын пунктнууд һайнаар, зоотехническэ эрилтэдэ хүрэмөөр бэлдэгдээгүй байжа, искусственна аргаар үрэжүүлгын гурим будуулигээр хазагайруулагдаһан юм. Хойшолонгынь гэхэдэ, олохон ажахынуудта хонин олоор һубайржа, олон түл абтаагүй. Жэшээлбэл, «Мир» колхозой ахалагша хонишон Г. Айсуевай даадаг отарада 100 эхэ хонин бүриһөө оройдоол 52 хурьган түлжүүлэг дээ. Иимэрхүү жэшээнүүдые нэрлэхэ болобол, Торийн, «Заречный», Оёорой совхозуудта яһала бии.

Хони искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэреэ эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ гэбэл; нэн түрүүлэн техник-үрэжүүлэгшэдэй мэргэжэл шадабариие заабол дээшэлүүлхэ хэрэгтэй.

Аймагаймнай үүлтэртэ малай предприятиин баазада жэл бүри техник-үрэжүүлэгшэдэй мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ тусхай курса нээгдэдэг юм. Теэд байгша ондо эндэ түсэбэй ёһоор 62 хүн һураха аад, оройдоол 26 техник-үрэжүүлэгшэ ерэһэн байна. Харин «Октябрьский», Торийн совхозуудай, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишодой энэ курсада хабаадалсаагүйнь халагламаар. Ушарынь хадаа, жэл бүри эрхим амжалта туйладаг хонишод гол түлэб искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэреэ өөһэдөө үнгэргэдэг гээшэ. Тиимэһээ хонишодой иимэ мэргэжэл шудалбалнь, алишье талаараа туһатай, үлүү болохогүй һэн хаш гэжэ һанагдана.

Гадна, зарим ажахынуудта, жэшээлбэл, Торийн, Оёорой совхозуудта «Мир», «Коммунизм», Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозуудта хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ пунтнуудынь дулаалагдаагүй, сагаадагдажа сэбэрлэгдээгүй, богонёор хэлэхэдэ, зоотехническэ эрилтэдэ хүрэмөөр бэшэ задагай зайдан пунтнуудта үнгэргэгдэнэ. Хоёрдохеор, дурсагдагша ажахынууд томодхогдоһон пунктнуудые бариха хэрэгтэ анхаралаа хандуулнагүй. Хэрбээ XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозойхидол адли томодхогдоһон пункттай болобол, техник-үрэжүүлэгшэдые олоор бэлдэлтэгүй амар байхаһаа гадна, үрэжүүлгынь хүдэлмэри урагшатайгаар ябуулагдаха байгаа.

Гурбадахяар, һаяхан үнгэргэгдэһэн шалга... гүүдые согсолон ... дээрэ дурсагдаһан ... нуудта эхэ хонидо... таргалуулагдаагүй ... ниинь элирүүлэгд... зооветеринарна м... дынь хүшэ тамир... хонидоо шэмэтэ т... рэ харууһалха хүд... хидхээгүй байшоо... хы дутагдалынь д... хагдахаар хэлсэгд... нөө зохихо хэмжээ... тажа байна.

Хони үсхэбэрилгэ... руулха гэбэл, нэн ... искусственна арга... жүүлхэ хүдэлмэрэ... һайнаар үнгэргэхэ ... Тиимэһээ мүнөө ... зоотехнигүүд боло... нуудай хүтэлбэрилэ... жүүлгын ябасые ... хинан шалгаха зэрг...

Байгша ондо хон... кусственна аргаар ... хэ хүдэлмэрээ бого... зорто үнгэргэхэ зо... гоор «Коммунизм» ... до, Торийн совхоз... тэ малай пред... баазануудые байгу... Эндэһээ хусын үрэ... ажахынуудта зооги... һэнэй дуталдаха ябо... хагдаха зэргэтэй.

Эдэ үдэрнүүдтэ ... дой ээлжээтэ хал... түлэг эхилээд ба... аймагаймнай бүхы ... зооветеринарна мэр... хонин һүрэгөө улам ... руулхын тула орол...

Г. ЖАНЦ...
Зэдын аймагай ...
ажахын управ...
ахамад зоо...

КПСС-эй райкомуудһаа мэдээсэнэ

ХОРИ

Эндэ КПСС-эй райкомой ээлжээтэ пленум боложо дүүрэбэ. КПСС-эй XXIV съездын эрилтэтэй зохилдуулан, хүтэлбэрилхы кадрнуудые шэлэн томилхо, хүмүүжүүлхэ, зүбөөр хубаарилан табиха талаар аймагай партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай асуудал энэ пленум дээрэ зүбшэгдөө. Энэ асуудалаар КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь В. У. Дарханов элидхэл хэһэн байна.

Районно ээлжээтэ партийна конференциие байгша оной ноябрь һарада зарлаха тухай тогтоол пленум абаа.

КАБАНСК

«Ажалшадай коллективые хүтэлбэрилхэ хүсэн бологшо партийна организацинуудай харюусалгые улам дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд тухай» асуудал КПСС-эй Кабанскын райкомой пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь А. С. Берещиновэй хэһэн энэ элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ Байгалай модоной баазын директор В. Р. Ворожейкин, Тимлюйн цементын заводой парткомой секретарь А. М. Ананьев, «Шергинский» совхозой парткомой секретарь Г. П. Новолодский, Сэлэнгын целлюлоз-картоной комбинадай хүдэлмэришэн А. П. Шабанова болон бусад хабаадалсаа.

Коммунистнуудай эдэбхи хүгжөөхэ, журам бэхижүүлхэ талаар ямар хэмжээнүүдэй бэелүүлэгдэжэ байһан тухай энэ пленум дээрэ Байгалай модоной баазын парткомой секретарь Л. С. Ушаков мэдээсэл хэһэн байна.

АБАҺАН УЯЛГАЯА ШЭНЭЛЭЭ

Загарайн аймагай Шулуутайн леспромхоздо юһэдэхи табан жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэһэн бригаданууд, ажалай түрүүшүүл улам олошорно. Н. М. Хусаиновай хүтэлбэрилдэг бригада тиимэ коллективүүдэй нэгэн болоно. Леспромхоз соогоо суурхаһан энэ бригадын гэшүүд түсэбтэ табан жэлэй туршада модо бэлэдхэхэ даабаряа бүри июль һарада дүүргэөд, 1976 оной түсэбөөр ажаллажа эхилээ һэн.

Энэ бригадынхид үнгэрһэн 4 жэл 8 һара соо 56.100 кубометр модо бэлэдхэжэ, Эхэ оронойнгоо шэнэ барилгануудта эльгээгээ. Энэнь табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаһанһаа 1.400 кубометрээр ехэ болоно. Социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, техникээ һайнаар ашаглаһанай ашаар тус бригада иимэ һайн үрэ дүн туйлаа.

КПСС-эй Центральна Комитедэй тогтоолдо харюу болгон тус леспромхозой коллектив урид абаһан уялгадаа хубилалтануудые оруулба. Тиихэдэ Н. М. Хусаиновай бригадын гэшүүд 7000 кубометр модо табан жэлэй даабариһаа гадуур бэлэдхэхэ гэжэ эршэтэй габшагайгаар хүдэлжэ байна.

Манай корр.

АМЖАЛТА ТҮГЭС АЖАЛЛАХАДАА

Кабанскын аймагай «Прибайкалец» колхозой ажахын гол һалбари загаһа олзоборилго болодог юм. Тэрэнээ хүгжөөхэ талаар колхозой гэшүүд һүүлэй жэлнүүдтэ — илангаяа юһэдэхи табан жэлэй үедэ горитойхон алхам хэбэ. Тиихэдэ һаяханай энэ колхоздо ажахын шэнэ һалбари — шубуу үсхэбэрилгэ бии болонхой. Тэрэнэй ашаар энэ колхозой жэл бүри абадаг олзо доход нилээд ургаа, экономиконь бэхижэжэ байна.

«Прибайкалец» колхозой колхознигууд юһэдэхи табан жэлэй туршада загаһа барижа, гүрэндэ худалдаха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэһэн тухайгаа һаяхан мэдээсэбэ. КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ колхозой загаһашад оролсожо, табан жэлэй түсэбһөө гадуур 1000 центнерһээ бага бэшэ загаһа худалдаха уялга абанхай. Тэрэнээ нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын түлөө габшагай һайнаар хүдэлжэ байна.

Манай корр.

СОВЕТ ОРОН: ШЭНЭ ҺОНИН

КОНКУРСЫН ДҮНГҮҮД

ПЕНЗЭ. (ТАСС-ай корр. И. Бодров). Һүнэй промышленностиин предприятинуудай бүхэроссиин харалга-конкурс энэ хотодо дүүрэбэ. Республикын 70 гаран заводой коллектив жюрин үзэмжэдэ 120 ондоо аргаар хэгдэһэн сагаан тоһо табиһан байна. Конкурсын дүнгүүдэй гаргагдахада, Калужска областиин Козельскэ һүнэй заводой мастернууд илаһан байгаа. Тиихэдэ Пензэ, Новосибирск, Вологда, Киров болон бусад хотонуудһаа ерэһэн мастернууд дипломоор шагнагдаа.

ШЭНЭ УРГАСАҺАА

ОДЕССЭ. (ТАСС-ай корр. Л. Новицкая). Шэнэ ургасын наран сэсэгэй үрэһэ болбосоруулга эндэхи масложиркомбинадта эхилбэ. Энэ жэлдэ хэгдэһэн наран сэсэгэй тоһон Россиин Федерациин, Белоруссиин, Украинын хото городуудта эльгээгдэжэ байна.

Тус комбинадта сүүдхэ бүри 1500 тонно наран сэсэг болбосоруулагдана. Тиихэдэ тус предприяти сүүдхэдэ 250 тонно шрот — белок ехэтэй малай тэжээл фермэнүүдтэ үгэнэ.

ЭРХҮҮГЭЙ ОБЛАСТЬ. Баригдажа байгаа Байгал-Амарай түмэр замда зорюулагдаһан ашаан Байгал дээгүүр зөөгдэнэ. Байгал гэжэ портһоо далайн хойто захада байдаг Курлы хушуун уруу уһан дээгүүр техникэ, барилгын материалнууд эльгээгдэнэ. Эдэ ашаа зөөхэ тусхай теплоходууд болон баржанууд баригданхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Байгал дээрэ. БАМ-ай ашаан замдаа.

ТАСС-ай фотохронико.

ҺАЙНДЭРТЭ — СОЁЛОЙ ОРДОН

КОМСОМОЛЬСК-НА-АМУРЕ. (ТАСС-ай корр. В. Васильев.) «Амурлитмаш» заводой коллектив машина бүтээгшэдэй һайндэрые соёлой шэнэ ордондо баяр ёһололой байдалда тэмдэглэбэ.

Энэ ордон Комсомольск-на Амуре хотын соёлой хоридохи гуламта болоно. Мүнөө эндэхи соёлой ордон ба байшангуудай, хүдэлмэришэдэй клубуудай дэргэдэхи уран һайханай бүлгэмүүдэй хүхүдэлмэридэ 7 мянга гаран хүн саг үргэлжэ хабаададаг байна.

ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ ЖЭЛДЭ ЗОРЮУЛАН...

ЕРЕВАН. (ТАСС-ай корр. Г. Галустян). Гүрэнэй А. Мясникянай нэрэмжэтэ библиотекэдэ эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэлдэ зорюулагдаһан номой выставкэ нээгдэбэ. Коммунис общество байгуулгада, эб найрамдалай ба социальна хүгжэлтын түлөө тэмсэлдэ совет эхэнэрнүүдэй оруулдаг хубита тухай эндэ табигдаһан экспонадууд хөөрэнэ. Партиин элитэ ажал ябуулагшад оронной ба республикын габьяата хүнүүд — эхэнэрнүүд тухай олон тоото ном, документнүүд эндэ табигданхай.

ДҮРБЭ ДАХИН ЕХЭ ХҮСЭТЭЙ

ХАБАРОВСК. (ТАСС-ай корр. В. Дергунов). Азотно үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилэн гаргаха шэнэ агрегат эндэхи «Энергомаш» заводто бүтээгдэбэ. Урдань байһан тиимэ машинатай сасуулжа харахада, шэнэ агрегадай бүтээсэ дүрбэ дахин ехэ болоһон байна.

Хабаровскын «Энергомаш» завод хадаа химиин ба нефтиин промышленностьда хэрэглэгдэдэг турбина, компрессорнүүдые бүтээдэг орон доторхи томо предприятинуудай нэгэн болоно. Тиимэ түхеэрэлгэнүүдые энэ заводто бүтээлгэ юһэдэхи табан жэлэй хугасаада 2 дахин ехэ болоо. Найман агрегадта Гүрэнэй эрхим шанарай тэмдэг олгогдонхой.

ГАБШАГАЙ ВАХТАДА

КИЕВ. (ТАСС-ай корр. П. Бучель). Украинын таряашад хахад миллионһоо үлүү гектар талмай дээрэһээ саахарай свёкло хуряаба. Энэнь бүхы талмайн гурбанай нэгэ хуби болоно. КПСС-эй XXV съездын урда тээхи социалис мүрысөөндэ хабаадалсажа, республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд саахарай свёкло хуряалгаяа октябриин 25 болотор сүм дүүргэхэ зорилго табиба.

ШЭНЭ КОМПЛЕКС

ГОМЕЛЬ. (ТАСС-ай корр. Е. Галкин). «Станьковский» совхоздо нэгэ доро 5 мянган хони бариха шэнэ комплексын барилга дүүргэгдэжэ, ашаглалгада оруулагдаба. Энэнь Белоруссидахи эгээ томо комплекснуудай нэгэн болоно. Эндэхи ажал ехэтэй хүдэлмэри гүйсэд оньһожоруулагданхай. Тиимэһээ 5 мянган хони оройдоол 12 хүн харууһалха аргатай болобо. Тэндэнь тэжээл бэлэдхэлгын цех бии юм.

Хонином мяха ба нооһо үйлэдбэрилхэ ажахынууд хоорондын томо 15 комплекс область дотор һүүлэй жэлнүүдтэ баригдаһан байна.

ТҮРҮҮШЫН ПРОДУКЦИ

ПРЖЕВАЛЬСК. (Киргизэй ССР, ТАСС-ай корр. В. Липов). Энэ жэлэй түрүүшын продукци — шасарганын шүүһэн Пржевальскын совхоз-комбинадһаа худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ эльгээгдэбэ.

Энэ совхоз Иссык-Куль нуурай эрьедэ оршодог юм. Шасарганын бургааһан эндэ хэдэн мянгаад гектар талмай эзэлдэг. Байгша ондо шасарганын баян ургаса гаранхай. Совхоз-комбинат энэ жэлдэ 100 мянган баанха шасарганын шүүһэ гаргахаар түсэблэнэ.

АРМЕНИИН ССР. 12 наһатай Давид Арутюнян эхэ... Карл Марксын нэрэмжэтэ Ереванай политехническэ ... дай студент болоо. Бүхы дүрбэн экзаменаа «табанда» ... гаад, кибернетикын факультедэй тоолон гаргадаг маши... дай отделенидэ һуража эхилбэ.

Давид 6-тай байхадаа нэгэдэхи класста орожо, ... түргэн уншажа, бэшэжэ, тоо бодожо һураһан юм. 5-да... дахи, 7-дохи, 8-дахи классуудые богонихон болзор соо ... жа гараа. 9-дэхи, 10-дахиин программа нэгэл жэл соо дү...

Давидай һуралсалда тэрэнэй эхэ, эсэгэ хоёр — Эдо... Лаура Арутюнянууд туһалаа юм. Тэдэнэр хоюулаа эр... кандидадууд.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Давид Арутюнян лекцидээ һууна.

ТАСС-ай фотохро...

ЭСЭГЭ ХҮБҮҮН ХОЁРОЙ МҮРЫСӨӨН

АРКАЛЫК. (Тургайска область, ТАСС-ай корр.) «Киевский» совхозой механизаторнууд — эсэгэ хүбүүн хоёр Чубатый гэгшэд Казахай ССР-эй таряалан дээрэ ажалай ехэ амжалта туйлаба. Тэдэнэр сугтаа хүдэлжэ, оройдоол табан үдэрэй туршада 600 гектарай ороoһо хадажа, баал болгоо.

Эсэгэ хүбүүн хоёр ондо ондоо нютагта ажаһуудаг юм. Эсэгэнь — Василий Николаевич Молдавиин ССР-эй Лазовско районой XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой механизатор, тэрэнэй хүбүүн — Александр Казахстанда таряа ургуулд... на. Долоон жэлэй са... механизаторнуудай ... дүүргээд, Александр Ту... ска областиин Жа... райондо ерэһэн байга... дүй дүршэлтэй таряа... лоо, партиин гэшүүн... таа.

Хүбүүнэйнгээ түр... хеэ «талын сигосо» ... дожо, ургаса хуряалга... баадаха болоходонь, В... Николаевич бэшэг ... байгаа. Тиигээд эндэ ... низаторнууд хэрэгтэй ... ойлгоод, хүбүүндээ ... гэжэ шиидэһэн юм. Тии... Молдавидаа ургаса ху... гаяа дүүргээд, долоо... мараа Казахстанай ... шадта туһалалсана.

Эсэгэ хүбүүн хоёр ... лүүлэгдэһэн социалис ... нуудые абанхай: энэ ... таа тус бүриин 800 г... һаа бага бэшэ талмай... гаса хуряахаар ... байна.

УРАН ЗУРАГАЙ УЯНГА

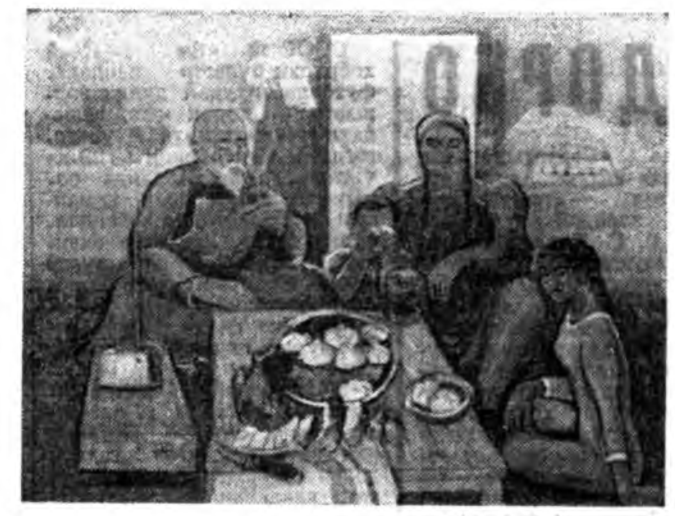

...спубликымнай уран зу...дай бүтээлнүүдэй вы...энүүд дээрэ Буряадай ...СР-эй искусствын габьяа...жал ябуулагша М. Я. ...кинагай уран зурагууд ...ой анхарал татадаг. На...орт зурадаг хүнүүдэй ...ор байһанһаа бэшэ, тэ...й зурагууд үнэхөөрөө гоё ...ан, хүнэй сэдьхэл бу...аар байһанһаань энэ ...рал ушар удхатай.

...үнөө үедэ Сампиловай ...жэтэ уран зурагай му... дотор нээгдэһэн уран ...шын выставкэ тэрэнэй ... бэлигые, урлал бүтээ...нь гүйсэд һайнаар бидэн...аруулжа үгэнэ. Нэгэ газарта суглуулагдаһан зурагууд бүришье һайханаар харагдаһан шэнги.

Дүшөөд онуудай һүүл багаар Метелкина СССР-эй Уран зураашадай холбооной гэшүүн боложо абтаа һэн. Тиихэдэ тэрэ дайнай хүшэр жэлнүүдые дабажа гараһан, 1944 онһоо эхилжэ, Эрхүүгэй уран зурагай училищида һуража ябаа. Тэрэ мэдээжэ багша, зурааша А. П. Жимбиновэй һурагша бэлэй. 1948 ондо тэрэнэй бүтээлнүүдэй түрүүшын выставкэ болоо. Түрүүшын амжалта. Түрүүшын томо бүтээл. «Хабарай тарилгын кампаниин түсэб зүбшэн хэлсэлгэ» гэһэн сюжетнэ зурагынь дипломно хүдэлмэринь болоо.

Хорин табан жэлэй туршада соо уралан бүтээхэ хүдэлмэри хэжэ ябахадаа, Мария Яковлевна хэдэн дахин элдэб выставкэнүүдтэ хабаададаа. Тэрэнэй уран зурагуудай гол удха хадаа Эхэ ороноо магтан дуулалга болодог. Натюрморт, пейзаж, сюжетно-тематическа зурагуудыень, тэрэнэй бүтээһэн портредүүдые харахада, уран зурааша түрэл оронойнгоо һайханиие магтаһан, хүнүүдэйнь сэдьхэл бодол харуулхые оролдоһон байдаг.

Уран зураашын табяад онуудта бүтээһэн «Хабартаа», «Хабарай горход» гэһэн зурагуудта сэсэглэн һалбарһан Эхэ ороной байдал эндэ зураглагданхай. Эндэһээ эхи абаһан һанал бодолынь һүүлдэ «Һалбарһан Буряад орон» гэһэн зураг соонь тон элеэр харуулагдаа бэлэй. Энэ зураг бүтээхын тула М. Я. Метёлкина удаан саг соо бодомжолоо, бэдэрээ. Ингэжэ харагшадые баясуулма бүтээл зураһан.

Арад зонойнмай найр наадан «Сур харбаанда» зорюулагдаһан олон зурагуудые манай зураашад һүүлэй жэлнүүдтэ бүтээжэ байнхай. Урда сагһаа түүхэтэй энэ найр нааданда Мария Яковлевнашье «Сур харбаан» гэжэ нэрлэгдэһэн һаруул һайхан зурагаа зорюуланхай. Энэ зурагайнь нэгэ һонирхолтой шэнжэ гэхэдэ, харагшад зурагые дороһоонь дээшэнь хаража байһан мэтэ. Тиихэдэ арадай байдалда зорюулагдаһан үшөө нэгэ зураг нэрлэжэ боломоор. «Хонишоной бүлэ» гэжэ нэрлэгдэһэн энэ зураг харахадаа, Метёлкина натюрморт зураха утаа дуратай гэжэ ойлгохоор. Эдеэлжэ һууһан хүнүүдһээ амяарань, наада таладань буузатай натюрморт суулгажа, уран зурааша бүтээлээ шиидхэнэ.

«Шулуун хибэс» гэһэн зурагынь олоной һонирхол татадаг. Шулуу дэбдин харгы татажа байгаа хүнүүдэй ажал хүдэлмэри эндэ харуулагдана. Хурса булантай, бэржэгэр, хүндэ шулуунуудаар харгы хэжэ байгшадай хүшэр хүдэлмэри элеэр дамжуулагданхай.

Уран зураашын олонхи бүтээлнүүд дээрэ үнгэ будагынь айхабтар зохидоор тааруулагданхай байдаг. Улаан загаһан, һаруул ногоон үнгэтэй шэл хундага, хара ногоон керамическа амһарта харуулагдаһан натюрморт дээрэнь, шабар табаг, хундага, улаан архи харуулагдаһан натюрморт дээрэнь хайшан гэжэ эдэ үнгэнүүд тааралдана гээшэб гэжэ гайхахаш.

«Буузатай натюрморт», «Сибириин натюрморт» болон «Ургасын һайндэр» гэһэн шэнэ бүтээл соонь үнгэ будагай наада харан баясанабди. Метелкинагай бүтээһэн натюрмортнууд шэрэ будагайнгаа, шэнжэ түхэлэйнгөө, композициингоо талаар ондо ондоонууд.

Мүнөө үеын байдал харуулһан бүтээлнүүд Метелкинада олон. Өөрынгөө һанал бодол дамжуулан зураглахын тулада уран зурааша шэнэ шэнэ аргануудые хэрэглэжэ байдаг.

Туйлаһан амжалтаяа улам арьбадхахын тулада уран зурааша хүсэ шадалаа гамнангүй гээд тэрэнэй һүүлшын зурагууд харуулна. Дэлгэр баян сэдьхэлтэй уран зурааша хүнүүдые баясуулмаар шэнэ шэнэ бүтээлнүүдые зурахаар зориглжонхой.

Н. КОМАРОВА,
Ц. Сампиловай нэрэмжэтэ уран зурагай музейн хүдэлмэрилэгшэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. «Хонишоной бүлэ». 2. Натюрморт.

Г. КУЗЬМИНАЙ фото.

Багшанарай үдэрые угтуулан

АРЮУН НАНГИН ҮҮРГЭТЭЙ

Олон тоото мэргэжэлнүүд сооһоо багшын мэргэжэл эгээн шухала ба арюун зорилготой гэжэ дэмы тоологдодоггүй. Манай эгээн үнэтэй, эгээн һайхан зүйл болохо ерээдүйн үетэниие, оронойнгоо хожомой эзэдые хүмүүжүүлгэдэ багша хүн хамаг эрдэм ухаагаа, ажабайдалайнгаа баян дүй дүршэлые зорюулдаг гээшэ. Тиимэһээл багша хадаа ургажа ябаа үетэнэй ухаан бодолые залан хүгжөөгшэ, ерээдүйн эрхэтэдэй хараа бодолые, юрэнхы түхэл шэнжые ёһотой гуримдань хүргэгшэ гэжэ арадай дунда алдаршанхай. Тэрэнэй гол зорилго хадаа хүүгэдые эрдэм ухаанай орой руу залгалга, Эхэ орондоо бэеэ үгэнги, ажалша хүнүүдые һурган гаргалга мүн болоно бшуу. Багша гэжэ үгэдэ «арадай» гэһэн үндэр нэрэ зэргэ нэмээн дэмы хэлэгдэдэг бэшэ ха юм.

Бүгэдэ арадай һайндэр болоһон багшанарай үдэр байгша ондо табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ, КПСС-эй XXV съездын болохоёо байхада тэмдэглэгдэхэнь онсо удхатай. Энэ гайхамшагта һайндэрөө багшанарай ямар амжалтаар угтажа байһан тухайнь ТАСС-ай корреспондентдэ арадай гэгээрэлэй хүтэлбэрилэгшэд хөөрэжэ үгөө.

СССР-эй гэгээрэлэй министрэй орлогшо

Ф. Е. ШТЫКАЛО:

— Совет багшанар суртал бодолой фронтын дайшалхы отряд гэжэ хэлсүүлдэг юм. Манай орон дотор 3 миллион хүнһөө бүридэһэн педагогическа корпус бии гээшэ. Партиин XXIV съездын һургуулинуудай урда табиһан айхабтар шухала зорилгые энэ корпус амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Тэрэ зорилгонь хадаа орон дотор бүгэдэ ниитэ дунда һуралсалда залуушуулай оролгые түгэсхэлгэ болоно.

Араднай, партимнай, совет правительство багшын ажалые үндэрөөр сэгнэдэг. 81 хүн Социалис Ажалай Геройн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. 300 мянган шахуу багшанар орден, медаль хайрада хүртэнхэй.

Хэдэн мянган багшанар СССР ба союзна республикануудай Верховно Соведүүдэй, нютагай Соведүүдэй депутадуудаар һунгагдаа. Олонхи багшанар заншалташье, хүндэтэйшье ниитын уялгануудые дүүргэжэ, пропагандист, лектор, агитатораар хүдэлдэг юм.

СССР-эй Педагогическа наукануудай академиин вице-президент

В. Т. ЗУБОВ:

— Залуу үетэнэй хүмүүжэлэй ба һуралсалай асуудалай амжалта багшаһаа сэхэ дулдыдана. Мүнөө, научно-техническэ революциин түргэн хүгжэжэ байһан үедэ, эрдэм наука багшын хүдэлмэридэ ехэ туһа хүргэнэ. Һуралсалай хэрэгтэ шэнэ техническэ зүйлнүүд ашаглагдана. Тэдэ бүгэдэ ойлгууламжын хэрэгтэ, һурагшадай ухаан бодолдо шэнэ, үргэн хэмжээнэй мэдээнүүдые хадуулгын хэрэгтэ сэгнэшэгүй ехэ нүлөөтэй болонхой. СССР-эй Педагогическа наукануудай академиин шэнжэлэгшэд мүнөө үе сагай эрилтэтэй таараладаһан программа ба учебнигүүдые зохёоно, һургуулиин ажалда шэнэ арга методүүдые нэбтэрүүлнэ. Мүнөө һургуули бүхэндэ шахуу шэнэ прибор болон аппарадаар сүм түхеэрэгдэһэн һуралсалай тусхай кабинедүүд эмхидхэгдэнхэй. Предприяти болон научна эмхинүүдэй хамтын оролдолгоор олонхи хото городуудта һургуули хоорондын һуралсал-үйлэдбэриин комбинадууд байгуулагданхай. Тэндэ үхибүүд мүнөө үеын техникэтэй ба үйлэдбэритэй танилсана, ажалай дүршэл онол олоно, ерээдүйнгөө мэргэжэл шэлэхэ талаар туһаламжа, дэмжэлгэ абана.

Һургуулиин, багшанарай аша туһада мүнөө хэблэлнүүд, заводууд, проектнэ лабораторинууд ба эрдэм-шэнжэлэлгын институдууд хүдэлнэ бшуу.

Гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй, дээдэ һургуули ба научна эмхинүүдэй профсоюзай ЦК-гай түрүүлэгшэ

Т. П. ЯНУШКОВСКАЯ:

— Манай орон дотор багшанарта эсэгэ ёһоной анхарал хандуулагдана. Байгша табан жэлэй туршада багшанарта, бусад педагогическа хүдэлмэрилэгшэдтэ салин хүлһэниинь нилээд нэмээ юм. Ажаһуудалай талаар элдэб хүнгэлэлтэнүүд хүдөөгэй һургуулиин мэргэжэлтэдтэ олгогдоо һэн.

— Багшын ажалай шанарые эрид дээшэлүүлгэ хадаа арадай гэгээрэлэй системын гол шухала асуудал мүн. Жэшээлхэдэ, Москвагай түрүү арбан педагогическа коллективэй үүсхэл бүхы орон дотор һайшаагдаа һэн. Тэрэниие манай профсоюзай ЦК ба СССР-эй Гэгээрэлэй министерство бүрин дэмжээ. Һуралсал-хүмүүжүүлгын бүхы хүдэлмэриин шанарые һайжаруулгын үндэһэн дээрэ багша бүхэнэй ажалые жэшээтэ болгохые тэдэ коллективүүд уряалһан байгаа.

Ажалаа эрдэм наукын үндэһэн дээрэ эмхидхэхэ гэһэн хүдэлөөн багшанарайшье дунда дэмжэгдээ. Тиин олон тоото творческо соведүүд ба бүлгэмүүд байгуулагдаа һэн. Тэдэ багшанарай сагые аша үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ талаар һонирхолтой дурадхалнуудые оруулһан.

Саг үргэлжэ эмхидхэгдэдэг конкурс-харалганууд ба семинарнууд багшанарые педагогическа наукын туйлалтануудтай танилсуулха түрүү дүй дүршэлэй ёһотой һургуулинь болонхой.

Манай профсоюз багшанарай амаралтын асуудалнуудые харааһаа алданагүй. Жэшээлхэдэ, үнгэрһэн зунай туршада хэдэн арбаад мянган багшанар санаторидо, амаралтын байшанда, туристическо-аяншалгын баазануудта амарһан байна. Имагтал багшанарай санаторно-курортно арагаламжада, мүн тэдэнэй хүүгэдэй амаралтые эмхидхэхэ хэрэгтэ байгша он соо 55 миллионһоо үлүү түхэриг гүрэнэй тэдхэмжын һомололгоһоо гаргашалагдаа.

БИБЛИОТЕКЭНҮҮДЭЙ НЭГЭ ОНСО ҮҮРГЭ

...шис Германиие илаһаар ... жэлэй ойдо зорюулан, ...-Үдэ хотын түб биб...екын хүдэлмэрилэгшэд ...д хүдэлмэри хэһэн.

...«Дайн тухай шэнэ номууд» ...н библиографическа спи...габигдаа. Уран зохёолшо ...олийн Калининай «Воз...та нет», В. Быковэй ...елиск», М. Шолоховой ...и сражались за Родину» ... номуудаар уншагшадай ...ференци эмхидхэгдээ.

...лын түбэй библиотекэдэ ... филиалнуудта тема...ска үдэшэнүүд үнгэргэгдэ... «Фронтовигууд, орде...да зүүгты» гэһэн үдэшэ ...агшадай клубта болоо. ...нэр Эхэ оронойнгоо түмэсэе» гэһэн үдэшэ ...ермагта, түб библиоте...уншалгын зал соо «Газар дээрэ ажабайдалай түлөө» гэһэн үдэшэнүүд үнгэр...ээ. Тиихэдэ һонирхолтой ...лгануудай клуб эмхид...нхэй. Энэ клубта уран ...шадтай уулзалга боло... «Эсэгэ ороноо хамгаал... Агууехэ дайн — уран ...та» гэһэн аман журнал гаргагдаа. Энэ уулзалгада Ц. Сампиловай нэрэмжэтэ уран зурагай музейн таһагые даагша нүхэр Чирков уригдаа һэн. «Совет дуулга малгайтай хүгжэм» гэһэн аман журналые хүгжэмэй училищиин хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта гаргаабди. «Агуу баатаршалгада зорюулагдана» гэһэн уряа доро номуудай харалга библиотекын уншалгын зал соо эмхидхэгдээ.

Мяханай комбинадай тосхондо байгуулагдаһан № 10 филиалай хүдэлмэрилэгшэд гансашье соёлой ордон дотор бэшэ, мүн цех, дунда һургуули, техникумдэ уулзалганууды, номой выставкэнүүдые эмхидхээ. Филиалые даагша Оленникова Людмила Савельевна эдэ бүхы хэмжээ ябуулгануудые эдэбхитэй уншагшадтай, соёлой ордоной хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта ябуулаа. Баатар-хотонуудта зорюулагдаһан «Алдар солын замаар» гэһэн номой выставкэ уншалгын зал соо эмхидхэгдээ. Эдир уншагшадта зорюулагдан тусхай выставкэ хэгдэжэ, «Газар дээрэ ажабайдалай түлөө» гэжэ нэрлэгдэһэн юм. Уншалгын зал дотор номуудай дэргэдэ «Уншагшадай һанамжа, дурадхалай дэбтэр» табигданхай. Эндэ тон һонирхолтой тэмдэглэлнүүдые уншажа болоно.

Мяханай комбинадай комсомолой организацитай хамта «Алдар солын» үдэшэ үнгэргэгдөө. Энэ үдэшэ дээрэ уригдаһан фронтовигуудай, сэрэгшэдэй дүрэнүүдэй табигдаһан тусхай стенд байгуулагдаа. Энэ стенд «Бүгэдыень нэрээрнь дурдая» гэжэ нэрлэгдэһэн байха юм. Хани халуун, һүр жабхалантай оршон байдалда үнгэрһэн үдэшэ дээрэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадагша, 2-дохи Украинска фронтын сэрэгшэ ябаһан Д. Ф. Жарников үгэ хэлээ.

Түб библиотекын № 13 филиалда эдэбхитэй уншагшад олон. Тэдэнэртэй хамта «Москва шадарай илалтын эхин» гэһэн литературна үдэшэ барилгашадай хамтын байра дотор эмхидхэгдээ. Эндэ «Илалтын эхин» гэһэн номой выставкэ эмхидхэгдэжэ, олоной һонирхол татаа. «Дайнда унаһан залуу зохёолшод ба поэдүүд», «Редакцияа бусажа ерээгүй» (дайнда унаһан сэрэгэй корреспондентнүүд тухай) гэһэн литературна үдэшэнүүд олоной хабаадалгатайгаар, һонирхолтойгоор үнгэрөө. Филиалые даагша Валентина Ивановна Огурцова ажалдаа оролдосотойгоор хандаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Сэрэгэй-патриотическа хүмүүжүүлгын талаар № 4 филиалда яһала горитой хүдэлмэри ябуулагдажа байдаг. Библиотекые даагша Я. Ц. Базаровагай хүтэлбэри доро эндэ «Поиск» гэһэн һонирхолтой клуб нээгдэнхэй. Клубай гэшүүд, һурагшад Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадагшад тухай материалнуудые суглуулжа байдаг. «Дайнай баатарнууд», «Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадаһан манай нютагай хүнүүд» гэһэн альбомууд хэгдэнхэй.

«Баатаршалга» гэһэн клуб эмхидхэгдэһэн № 4 филиалые даагша Валентина Васильевна Качура бага бэшэ хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Илалтын баярые угтуулан эндэ фронтовигуудтай уулзалганууд эмхидхэгдээ, Совет Армиин сэрэгшэд клубай гэшүүдтэ айлшаар ерээ. «Брестская крепость» гэһэн номоор уншагшадай конференци үнгэргэгдөө.

Тиихэдэ Павлик Морозовой нэрэмжэтэ үхибүүдэй библиотекэдэ эрэлхэг зоригой хэшээлнүүд, шэнэ номуудые зүбшэн хэлсэлгэнүүд болоо.

Мүнөө үедэ юһэдэхи табан жэлэй һүүлшын жэлые ажалай амжалтаар дүүргэхэ гэжэ манай бүхы арад зон хүсэ шадалаа гамнангүй оролдожо байна. Партиин XXV съездые ажалай бэлэгээр угтаха гэжэ хүн бүхэн оролдоно. Энэ оршон байдалда манай библиотекэнүүд тон ехэ юумэ хэхээр зориглжонхой. «Партиин съездые угтуулан» гэһэн уряа доро номой выставкэнүүд, хөөрэлдөөнүүд, юһэдэхи табан жэлэй туйлалтануудые харуулһан материалнууд эмхидхэгдэнэ.

В. ЛАМУХИНА,
Улаан-Үдэ хотын түб библиотекын директор.

Дорхи Эрдынеев

Газарай эзэд

Мүжэһөө бүлэг

...үргэсхэл. Эхиниинь ...октябриин 2-ой номерто).

Тэрэнэй центрһээ согтой ...тай ерэхэдэнь, Ананда ...үүн гайхаһан шэнги бай... һүүлээрнь Димэдтэ ду...гутаһан хэбэртэйгээр ха...аба. «Дуратай хүбүүндээ ...лаад, мэхэлэгдээд, го...оод ябаһан аад, иимэ ...а амар юумэ байхадаа ...н басаган лэ... Эхэнэр ...эшэмнай бүһэтэйшүү... сэдьхэлдэ һайн һайхан ...лзэл һэрэхэ, агууехэ ...эг үйлэдхэхэ зориг тэ...эдэ түрүүлхэ, даажа аба... уялгадаа үнэн сэхэ бай...ань, мүн хүн түрэлтэнэй ...лгуулхадань туһалха та...уртай юм бэшэ гү?.. ...аагай түлөө тэмсэхэ...нь Димэдые энэ зорилгоёо ...үүлхэ гэжэ, өөрөөшье ...ээ хүсэд мэдэнгүй орол... гэжэ һанагша һэн. Ха... мүнөө тэрэ нохойн мүү...ашые тоогоогүй гү, али ...нтэйнь эбсэһэнээ эли...гүй гэжэ мэдээшэгүй ...од байна. Нигэхэ һаа, ...эр Димэдхэн, намдаа ...элүүлхээ болихош». — ... тэрэ һанаа ха юм. Тэ...ниие абаашахаяа үдэшэлэн ...ын ерэхэдэшье бултан...длаар Ананда баярла...үй, центр ошохо дурагүй ... шэнги, барагар хара ... ябаба. Димэдэй хэды ...н тэрэнтэй хөөрэлдэхэ ...дэнь бэеэ абантаад, һа...наа хубаалдажа үгэбэ...

...Суглаанай эхилхэдэ Дам... Цырен-Ханда, агроном ... гурбан ерээгүй бай... Димэд гансата хубилаад... Үдэр тэдэ гурбанай ...бахые харан үлэхэдэнь, ...танигдаагүй үбшэнтэй... тэсэжэ болошогүй мэдэ... абтагшадаа алли боло... бшуу. Сценэ дээрэ Гал... Баторович Цырен Батуе... хоёрой хоорондо һуу... бол, Анандаһаа: ...шаа тухай үдэр хэлэг...ануудаа намда ойл... гэжэ асууха байгаа.

Теэд тиигэхэ сүлөөгүй, сугдаагаа хүтэлхэ баатай болобо.

Тракторна бригадын урдахи зорилгонууд тухай түрүүлэгшэ үгэ хэлэбэ. Галдан Баторович мүрысөөнэй дүн гаргаба, Димэд бригадынгаа ажал тухай хөөрэбэ. Хэдэн механизатор һанамжа, дурадхалнуудаа хэлэбэ. Һүүлээрнь хуряалгын үедэ хэгдэхэ ажалай түсэб, шэнэ уялганууд абтажа, ажалай түрүүшүүл шагнагдаба. Киногой һүүлээр бүгэдын наадан соносхогдобо.

Энэ үедэ бага уунгишаг агроном Цэдэб үүдэндэ харагдашана.

— Нүхэд! — гэжэ тэрэ бултанай дуулахаар һүхирбэ, тиигээд хүгжэмэй намдахада: — Нүхэд, намайе уунги гэжэ шоо бү үзэгты!.. Битнай Дамшаа Цырен-Ханда хоёрой загсда ороходонь байлсажа ерэбэб! — гэжэ һайрхаба. — Гоё байгаа!

Нааданай зал соо хүхилдэжэ байгшад гансата шэмээгүй боложо, зариманиинь Димэдые, нүгөөдүүлынь Цэдэбые шэртэшэнэ.

— Юундэ иимэ гайхал болобоб?.. Үнэншөөгүй һаатнай Дамшаада ошоёл!.. Һамгантайнь мүнөө һая гэртэнь буулгажа, амаршалан сасуу ерэбэб, — гэжэ Цэдэб саашань хөөрэбэ. — Гэнтэ бэритэй болошоод, Нима абгай юугээш ойлгохоо болишоод байна. Нэгэ баярланашье, нэгэ уйланашье... Харин дүү басаганиинь, Бутид, ахадаа юуб даа гансааранданиинь хэлээд, альгадуулна һэн... Бархираад гэрһээ гүйжэ гараһаар, һөөргөө ороодүй байхадань, наашаа гараба... Һонин бэзэ, нүхэд, айл болохо гээшэмнай үнэн дээрээ иимэл юрын хэрэг юм байбал даа!

Хүхюун зугаа, оог хуугай залуушуулда асарха ёһотой энэ мэдээн тэдэниие юундэшьеб баярлуулбагүй. Бултанайнь нангинаар сахин ябадаг тиимэ нэгэ журамай тон муухайгаар эбдэгдэһэн мэтэ амисхаал энэ аалин байдал соо үзэгдэһэн шэнги болоно. Юундэб гэхэдэ, залуушуулай олонхинь Димэд Дамшаа хоёрой үелдэгые, бэе бэедээ дуратайе мэдэдэг тула, эдэл хоёрой айл болохые хүлеэдэг һэм шуу. Зунай эхеэр тэдэнэй халбагаа хахархада, бэе бэедээ эрхэсэлдэхэдэ, Дамшаагай Димэдые гомдохооходошье, тэдэнэй хани нүхэсэлые иигэжэ дүүрэшэхэ юм гэжэ һанадаггүй байгаа. Тиимэһээ мүнөө сошонгүй яахаб.

Димэд тэсэбэгүй, угы болохо гэжэ шиидэбэ. Институт дүүргээд, хүдөө гараха болоходоо хүхүһэн, энэ алхамдань дурагүй байһан эжы аба хоёртоёо тоосолдоһон гээшэнь. Ингэжэ уттуулхын, барга бүдүүлиг хүбүүдтэнь бажуулгахын тула тэрэ Сахюурта ерэһэн байба! Энэ нютагайхинда Димэд дураа гутаһан шэнги болоод, городоо, тэндэхи нүхэдөө орхижо ерэһэндээ өөртөө хороо бусалжа, газаашаа гүйжэ гарашаба.

Хаана хүрэтэр ошоһоноо, хайшаа гүйһэнөө мэдэхэ сүлөөгүй, юушье харахаа, юушье мэдэрхээ болишоод, тэмгэ тэмтэрэн, харанхыда торожо, унажа ябатарнь гэнтэ Боди хүсэбэ. Өөрынгөө бригадын хүбүүе харахадаа Димэд гансата эльгээ хүмирөөд, бишыхан үхибүүдэй хэн нэгэндэ гомдоходоо дүтынгөө хүндэ уйладагта адли хайратайгаар һугшарба.

Боди тэрэнэй гүлмэрхэн хоёр дала мүрһөөнь һэмээхэнээр дүнгэн бэедээ дүтэлүүлээд, сээжэдээ нюурыень пяажа, мэхэтэй нюдэеэ уйтаруулан, аргагүй баярлангяар харанхыда миһэрбэшье, тэрэнээ басаганда мэдүүлэнгүй, толгойень эльбэсэгээн, Анандын үглөөгүүр Димэдтэ хэлээшые зорюута дурдаһан шэнгеэр:

— Хая сэашань тэрэниие... Дамшаа шинии сэдьхэлые хубаалдаха хүн бэшэ! — гэжэ нүхэр хүбүүндээ дураа гутаһан янзатайгаар хэлэбэ.

Тэрэнэй үгэнүүд намдуу һүниин сууряа дамжан, Цырен-Ханда Дамшаа хоёрто дуулдашаба. Тэдэнэр ахадаа альгадуулаад тэрьелшэһэн Бутидые бэдэржэ, Сахюуртын боори хүрөөд, һөөргөө бусажа ябаһан байгаа. «Би энэ Цырен-Хандыеш заяандаа абгай гэхэгүйб... Хараһан хүбүүдтэеэ аляархалдадаг, һарьһан басаган...» — гэжэ дүүгэйнгээ шэбэнэхэдэ, Дамшаа альган тараг эдюулһэн байгаа. Тиигээд шэрүүнээр хүрэһэнөө ойлгожо, хойноһоонь гүйжэ гарахадань: «Аба эжыдээшье альгадуулаагүй һэм. Цырен-Хандые асархадаа дүүдээ хэрэггүй болобош!» — гээд, тэрьелшоо бэлэй. Мүнөө харанхы соо хоёр хүнэй шэбэр-һабир гэлдэхые дуулаад, Бутид байна бэшэ аа гү гэжэ, тэдээндэ дүтэлжэ ябатарнь, «Дамшаа шинии сэдьхэлые хубаалдаха хүн бэшэ!» гэһэн Бодиин хоолой дуулдашаба бшуу.

— Димэдтэй байнал! — гэжэ Цырен-Ханда шэбэнэбэ. — Иимэ басагантай үелдэг байгааш, хараба гүш?

— Ааляар! — гэбэ Дамшаа.

Боди үргэлжэлүүлнэ:

— Сэбэртэнь мэхэлэгдээд, тэрэ үлэгшэндэ дурлаһан шэнги ябахадаш хара буудаг байгааб... Нэгэтэл орхиулха даа, тиихэдээ газар тэбэрин үлэхэ, хайран залуу наһаяа хии хосоргоонь тэжэ шам тухай һанахадаа, Дамшаае алаха дурам хүрэгшэ һэн...

Цырен-Ханда Дамшаагай гарые бажуугаад абана.

— Ши бү гажара, би шамтайб!.. Ойлгоно гүш, энэ Сахюуртын шобхо оройдо гараад, доошоо һүрэ гээ һааш, һүрэхөөр бэлэн хүн шамда сэдьхэлээ, инаг дураяа, энэ хоёр ажалша гарнуудаа һарбайжа байнаб...

Бодиин эдэ үгэнүүдые дуулахадаа Дамшаа: «Ямар муухай золиг гээшэб!.. Иимыень мэдэхэгүй, нүхэд хэбэртэй ябаалби! Тээсгэн минии үбһэшэдэй бригадаһаа Бугата ерэхэдэ, Димэдые элдэб муухайгаар хэлэжэ байһан аад, мүнөө дуратайгаа мэдүүлжэ байна... Үгыдэшни хүбүүдэй урда альбан аша гаргадаг, нэгэтэл шамайгаа орхёод, хадамда гарашахадаа гэжэ байжа һанаагаа зобогшоони болоо һэн... Юрэдөөл, нэгэ еруул басаганда мэхэлүүлжэ, нэрээ хухаранхаар, шинии орондо һаа, би найдамтайхан нүхэрөө бэдэрхэ һэм гээд. Цырен-Хандын намда дуратайе һануулаа һэн... Димэд бидэ хоёрые һалгаха ябуулга хэдэг байгаа ха юм... Өөрөө тэрээндэ һанаатай байһан аад!» — гэжэ бодоходоо, шүдөө хоротойгоор хабирба, нюрга руунь хүйтэ даагаад, хүйтэн хүлһэн сохоорнь лэбшэбэ. Нэгэ үзэгдөөгүй хүндэ, гамтай хайран юумээ уһа руу унагаажа, абажа шадахаа болёод, халаглажа байһан шэнги мэдэрэлдэ абтана. Бодиие сохихо, алаха дураниинь хүрэнэ.

Цырен-Ханда сэдьхэлээ ехэ ханангяар үбгэндөө шэбэнэбэ:

— Ябая..: Энэ муухай хөөрэлдөө шагнаха дурамгүй... Трактористнуудай гэшхэдэһэн... Үшөө тиигээд һүрхэй юумэ ябадаг лэ... Дуулана гүш, Дамшаа, ябая!

Энээхэн зуура: «...Цырен-Хандаяа тэрэш түрэхэ болгонхой. Тиигээд лэ яаралтай һамга абаба гээшэ!...» — гэһэн Бодиин үгэнүүд дуулдажа, Дамшаа Цырен-Хандын гарһаа һуга буун, тэдэ хоёр тээшэ даб гэнэ.

Теэд алхамшье хүсэд хээгүй байтарнь, Димэдэй гэнтэ Бодиһоо холо болохо харагдаад, нилээд шангаар альгадажархиханиинь дуулдаба. Хоёр, гурба бүдэрөөд, Боди юушье хэхээ ядашанхай байтараа, Димэдэй хойноһоо даб гэнэ. Теэд холо ошонгүй һуушана.

— Хара золигууд мээл! Бултыетнай алаһайб мээл! — гээд, Боди арилшаба.

Бодиин мухаодалга Дамшаагай досоохиие нэгэ бага номгоруулба. Хойноһоонь аһалдаһан Цырен-Хандын: «Эд...ээр бү орёолдое... Холуур ябая... Мининнгээ үгэ дуула... Гэртээ ошоё... Бутиднай хаана гээшэб?» — гэжэ байжа шагтагалдахадань, һөөргөө тэхэрибэ.

...Боди Димэд хоёртой гэнтэ уулзаһан энэ ушар Дамшаада оёоргүй гүнзэгы нүхэ руу ухажа ябаһан шэнги мэдэрэл түрүүлбэ... Харадаг хүнүүдын юундэшьеб ондоогоор үзэгдэжэ, сэдьхэдэг бодолнуудынь буруу шэнгеэр һанагдажа эхилбэ.

НАРАН ШҮҮҺЭТЭ ЖЭМЭС

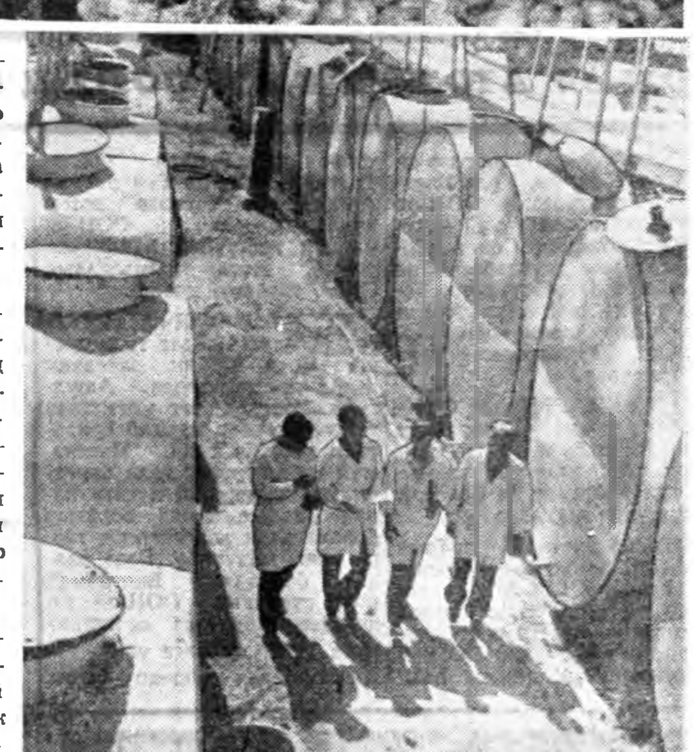

Виноград таридаг Туркмениин ажахынуудай плантацинууд дээрэ эдэ үдэрнүүдтэ хуряалга эршэтэйгээр ябуулагдажа байна. Республика байгша ондо 50 мянган тонноһоо бага бэшэ энэ наран шүүһэтэ жэмэс гүрэндэ тушааха уялгатай юм.

Марыйска областиин «Санди—Качи» гэжэ архи үйлэдбэрилдэг совхозой ажалшад илангаяа баян ургаса ургуулаа. 750 гектар талмайһаа 8 мянган тонно виноград хуряан абахаар хараална. Тэрэшэлэн жэлэй һүүл болотор энэ совхозой архиин завод 650 мянган декалитр элдэб янзын архи үйлэдбэрилэн гаргаха байна.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: наран шүүһэтэ жэмэс суглуулна. Совхозой архиин заводой үйлэдбэриин нэгэ участок харуулагдана. Совхозой үйлэдбэрилэн гаргадаг архинууд.

ТАСС-ай фотохронико.

Футбол

37-дохи ЧЕМПИОН ТОДОРБО

△ ЛВРЗ-гэй спортын клуб—республикын чемпион. △ Клубай тоосоон амжалтада хүргэнэ. △ «А» классай командадаа найдамтай халаа бэлдэе. △ Алин бэ «Буревестнигэй» түлөөлэгшэд?

Клубай командануудай дунда футболоор Буряадай АССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө 37-дохи мүрысөөн дүрбэ шахуу һара соо — байгша оной майн 15-һаа сентябриин 12 хүрэтэр боложо дүүргэбэ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай туйлаһан Илалтын 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдаһан энэ мүрысөөндэ арбан бүмбэгын эхэ наадана арбан команда хабаадаа.

Футболоор республикын түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөн клубай тоосоогоор дүрбэдэхи жэлээ үнгэргэгдэбэ. Арһан бүмбэгын шанда хүртэхын түлөө наадан 1951—1957 онуудта Буряад оронойнай иимэ гуримаар үнгэргэгдэдэг байһан һаа, 1958 ондо манай футболистнуудай «Б» классаа орулагдаа, юундэшьеб даа энэ гурим орхигдошоһон юм. Энэ гуримай һайн талань юун бэ гэхэдэ, республика дотор футбол наада хүгжөөхэ хэрэгтэ энэ үндэһэн болохо хүүгэдэй, эдиршүүлэй командануудые бүридүүлхэ, гэшүүдэйнь шадабарине дээшэлүүлхэ арга олгоно. Ушарынь гэбэл, эршүүлэй, эдиршүүлэй, хүүгэдэй командануудай дунда үнгэргэгдэһэн наадануудай дүнгүүд клубай тоосоондо абтана бшуу.

— Энэ бүхы ашаар эдир футболистнуудаймнай ехэ амжалта туйлаа. Жэшээнь, РСФСР-эй гэгээрэлэй министерствын хүүгэдэй, эдиршүүлэй спортын һургуулинуудай һурагшадай дунда Кызыл хотодо үнгэргэгдэһэн наадаанда, мүн футболоор эдиршүүлэй дунда Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй түрүү һуури эзэлхын түлөө Улаан-Үдэ хотодо болоһон зонын мүрысөөндэ манай 6-дахи ДЮСШ-гай (тренерынь В. Б. Шантаков) футболистнууд һайнаар наадажа, 2-дохи һууринуудые гарһан байна. Энэмнай хүүгэдэй, эдиршүүлэй футболдо дуратайгаар хүмүүжүүлхэ хэрэг республика дотор һайнаар табигдаһые гэршэлнэ, — гээд «Арһан бүмбэгэ» гэжэ манай клубай президент Ю. К. Поздоровкин хөөрэнэ.

Хоёр дүхэригөөр үнгэргэгдэһэн энэ жэлэй мүрысөөндэ Улаан-Үдын Лениней орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой футболистнууд эхинһээ хойшоо эмхи гуримтайгаар, эдэбхитэйгээр наадажа, эршээ һуларуулангүй, 32 очкотойгоор республикынгаа чемпионой нэрэ хүртэбэ.

ЛВРЗ-гэй спортын клубай эршүүлэй команда наадаанай нэгэдэхи дүхэригтэ бүхы уулзалгануудтаа шүүжэ, 18 очкотой болоо. Тиихэдээ ондо командануудай ворото руу 43 бүмбэгэ үдэхэлжэ оруулһан, оройдоол 3 бүмбэгэ ворото руугаа алдаһан байха юм.

Наадаанай хоёрдохи хахадта тус командын футболистнууд эршээ халта һуларуулаа. Энээнэй транспортын «Локомотивтай» — 1:1, «Сэлэнгын» бэлэдхэлэй бүлэгтэй 2:2 тоотойгоор тэнсэһэн, «Забайкалецта» 1:4 тоотойгоор шүүгдэһэн байха юм. Мүрысөөнэй дүнгөөр ЛВРЗ-гэй футболистнууд 78 бүмбэгэ сохижо оруулаа, 15 бүмбэгэ ворото руугаа алдаа. Гэхэ зуура СССР-эй Зам харилсаанай министерствын заводуудай командануудай дунда зонын наадаан һаяхан Улаан-Үдэдэ болоо. ЛВРЗ-гэй футболистнууд Уссурийск хотын «Локомотивые» 3:0 тоотойгоор шүүгээд, хоёрдохи наадаандаа 1:1 тоотойгоор тэнсээ, нэгэдэхи һуури эзэлээ. Тиигэжэ энэ эрхэ жэлдэ түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадаха эрхэ хүртөө.

Локомотив-вагон заһабарилгын заводой эдиршүүлэй (1958—1959 онууд) — нэгэдэхи (38 очкотой), харин эршүүлэй команда (1960—1961 онууд) хоёрдохи һуури гаргаһан байна. Эндэ командын тренер Ю. К. Поздоровкин ехэ габьяатай.

«Локомотив» бүлгэмэй Түгэй советэй түрүү һуури эзэлхын түлөө Минеральные Воды хотодо болоһон мүрысөөндэ хоёрдохи һуурида гараһан манай транспортын «Локомотивай» (тренерынь И. А. Ершов) футболистнууд ЛВРЗ-гэй командаһаа оройдоол нэгэ очкогоор гээгдэээ. «Локомотивай» эдиршүүл — 4-дэхи, хүүгэдэй командань 1-дэхи һууринуудые эзэлээ.

Энэ жэлдэ транспортын «Локомотив» футболоор республикынгаа кубогта, Агуу Илалтын 30 жэлэй ойн хүндэлэлэй кубогта хүртэһэн, Зүүн Сибиирин түмэр замай түрүү һуури эзэлхын түлөө Абакан хотодо үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ илажа гараһан байха юм.

«А» классай хоёрдохи бүлэгтэ ородог «Сэлэнгэ» командын гол талые барижа наададаг хамгаалагша байһан Георгий Гаврилов ехэ спортһоо хахасабашье, авиационно заводой «Забайкалецые» зургаан жэл соо һориходоо, бэлигтэй бэрхэ олон хүбүүдые һурган хүмүүжүүлжэ, республикынгаа чемпионадта шангай һуури хододоо эзэлхэһээ гадна, Буряадай АССР-эй нэрэ хүндые орон доторoo хамгаалдаг «Сэлэнгые» бэрхэ залуу футболистнуудаар хангажа байһаниинь һайшаалтай. «Забайкалец» хадаа эгээл залуу команда юм (футболистнуудайнь дундуур наһан — 21 жэл).

Байгша ондо республикын чемпионадта эгээл олон бүмбэгэ (34) оруулһан комсомолец Виктор Лебедев («Забайкалец») һаяхан «Сэлэнгын» гол бүридэлдэ абтаа. Урда тээнь Сергей Кокорин, Михаил Пастухов мүн лэ эндэһээ «А» классай манай командада оруулагдаа һэн.

— Эдиршүүлэй дунда РСФСР-эй суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдаһан 17-той Алексей Задерей манай бэрхэ хамгаалагша юм. Тэрэ 185 сантиметр үндэр бэетэй, бар хүсэтэй, онол шадабаритай. Зүүн Сибиирин технологическа институтда ороо. Хоёр Александр — Аргунов ба Кузьмин, Доржи Федоров саашадаа «Сэлэнгын» гол бүридэлдэ абтаха аргатайл даа, теэд... — гэжэ авиационно заводой командын тренер Г. Г. Гаврилов хөөрөөгөө юундэшьеб гунигтайгаар дүүргэбэ.

Юундэ тиигэбэ гээшэб?! Яахадааб гэхэдэ, заводой хүтэлбэрилэгшэд тэрэниие дуудажа, ажал хэрэгыень зүбшэн хэлсэхэдээ, хүмүүжүүлһэн хүбүүдээ хайшаньшье табингүй, заабол нэгэдэхи һуурида гараха ёһотойт гэжэ эрилтэ хэдэг байна.

«Сэлэнгын» бэлэдхэлэй бүлэг, Закаменскын «Металлург» энэ жэлдэ урагшаа алхам хээ. Тиихэдэ «Текстильщик» нэгэшье очко абангүй, һүүлшын һуурида үлэһэн байна. Энэ юунһээ шалтагаалааб гэхэдэ, залуу коллектив ёһотой һайн хүтэлбэрилэгшэдгүй байһаар. Нарин сэмбын комбинадай хүтэлбэрилэгшэд иимэ байдалые гуримшуулан заһаруулхын тула нүлөө ехэтэй хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй.

«Буревестник» бүлгэмэй, мүн Гусиноозерск, Хяагта хотонуудай, Кабанскын, Хоринин ба бусад аймагуудай командануудаа мүрысөөндэ табяагүй байһаниинь гайхалтай. «Урожай» бүлгэмэй аймагай советүүд энэ ушарта анхаралаа хандуулха ёһотой.

Мүрысөөнэй дүн согсолходо, локомотив-вагон заһабарилгын заводой гаражай жолоошон вратарь комсомолец Александр Ефремов, Улаан-Үдэ станциин депогой хүдэлмэришэн, хамгаалагша Алексей Ячин («Локомотив»), хамгаалалтада туһалагшад Вячеслав Семенов, Николай Трифонов (ЛВРЗ-гэй спортын клуб), Виктор Хомяков («Локомотив»), Сергей Чупров («Сэлэнгэ»), добтологшод комсомол хүбүүн Виктор Лебедев («Забайкалецһаа «Сэлэнгэдэ» абтаа), Валерий Ведерников (ЛВРЗ-гэй спортын клуб) гэгшэд эрхим һайнаар наадаа гэжэ тэмдэглэгдээд, тусхай шангуудта хүртөө.

Илагшадта ресспорткомитедэй дамжуулгын кубок. I шатын дипломууд, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа.

Б-М. ЖИГЖИТОВ,
манай корр.

ҺУУРИҺАА ХУДЭЛБЭГҮЙ

СССР-эй «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг футболистнуудай дунда ээлжээтэ — хорин юһэ, гушадахи уулзалганууд үнгэргэгдэбэ. Сентябриин 29-дэ үнгэргэгдэһэн наадаанда зонымнай арбан хоёр командын футболистнууд хабаадалсаһан байна. Уулзалга ехэнхидээ Алас-Дурна зүгэй болон Сибириин хото городуудай стадионууд дээрэ үнгэргэгдэжэ, футболой наадаанда дуратайшуулай анхарал татаа.

Мүрысөөнэй таблицада түрүүлжэ ябаһан Благовещенскын «Амур» команда энэ үдэр өөрынгөө стадион дээрэ Павлодарай «Трактортай» наадаһан байгаа. Тиихэдээ талмайн эзэд эдэнэрээ 1:0 тоотойгоор шүүгээд, түрүү һуури эзэлхээр тэгүүлжэ ябаһан командануудта хүсэгдэхэеэ болибо ха. Мүнөөдөө хоёрдохи һуурида гараһан Владивостогой «Луч» Карагандагай «Шахтертой» өөрынгөө стадион дээрэ наадахадаа, уулзалгаяа 2:2 тоотойгоор түгэсхэжэ, нэгэл очко бэшүүлхэ баатай болоо.

Нүгөөдэ — Казахай ССР-һээ манай зонодо наадажа эхилһэн Целиноградай «Целинник» командын футболистнууд Томскын «Торпедо» командада айлшалхадаа, талмайн эзэдые 0:1 тоотойгоор шүүгээ. Никольскиин «Горняк» Красноярскын «Автомобилист», манай «Сэлэнгэ» Шэтын «Локомотивта» айлшалхадаа, талмайн эзэдтэй 0:0 тоотойгоор уулзалгаяа түгэсхэжэ, нэжээд очко өөһэд өөһэдтөө бэшүүлхэ болобо. Тиигэжэ «Сэлэнгэ» команда тэрэл — юһэдэхи һууридаа үлэбэ.

Энэ үдэр өөрынгөө стадион дээрэ наадаһан Барнаулай «Динамо» командын футболистнууд эдэнэртэ айлшаар ерэһэн Джамбулай «Химик» командые 2:0 тоотойгоор шүүгээд, мүрысөөнэй таблицада хоёр һуури урагшаа дабшаһан байна.

Улаан-Үдын «Сэлэнгэ» команда удаадахи уулзалгаяа октябриин 12-ой үдэр Усть-Каменогорскын «Восток» командын стадион дээрэ үнгэргэхэ юм.

Уншагшадай анхаралда мүнөөдэрэй байдалаар мүрысөөнэй таблица толилогдобо.

Команданууд	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бүмбэгэ	Очко
«Амур» (Благовещ.)	28	17	7	4	40-14	41
«Луч» (Владивосток)	28	14	7	7	32-23	35
«Целинник» (Целиногр.)	29	13	8	8	39-32	34
СКА (Хабаровск)	26	15	3	8	38-19	33
«Химик» (Джамбул»	29	11	9	9	44-38	31
«Автомобилист» (Кр-ск)	29	12	7	10	36-33	31
«Чкаловец» (Новосиб.)	28	11	8	9	39-24	30
«Орбита» (Кызыл-Орда)	27	12	6	9	35-28	30
«Сэлэнгэ» (Улаан-Үдэ)	30	11	8	11	29-28	30
«Динамо» (Барнаул)	29	12	4	13	36-31	28
«Спартак» (Семипалат.)	29	9	10	10	32-33	28
«Трактор» (Павлодар)	29	11	5	13	30-27	27
«Торпедо» (Томск)	29	9	8	12	28-37	26
«Восток» (Усть-Камен.)	29	9	8	12	36-46	26
«Шахтер» (Караганда)	30	9	7	14	32-39	25
«Горняк» (Никольский)	29	9	8	12	35-46	24
«Локомотив» (Шэтэ)	29	8	8	13	19-35	24
«Авиатор» (Эрхүү)	29	3	5	21	18-60	16

ТОБШОХОНООР...

Сентябрь һарын һүүлшын үдэрнүүдэй нэгэндэ хоккейгээр ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө хоёр уулзалга үнгэргэгдэһэн байна. Челябинскда «Трактор» командын хоккеистнүүд «Крылья Советов» командые хоёрдохёо 6:5 (2:3, 2:2, 2:0) тоотойгоор шүүжэ гараба.

Ригын «Динамо» ЦСКА-гай хоккеистнүүдтэй өөрынгөө стадион дээрэ наадабашье, айлшадтаа 4:7 (1:4, 1:1, 2:2) тоотойгоор шүүгдэхэ баатай болоо.

Үнгэрэгшэ жэлэй ороной чемпионууд — ЦСКА-гай хоккеистнүүд юһэн уулзалгаһаа 15 очкотой боложо, мүрысөөнэй таблицада түрүүлбэ. Хоёрдохи һуури эзэлһэн Москвагай «Динамо» команда арбан уулзалгаһаа 15 очкотой болоһон. Гурбадахи һуурида гараһан «Спартак» команда юһэнһөө 13 очкотой.

* * *

«Комсомольская правда» газетын шанда хүртэхын түлөө ГТО-гой олон зүйлэй программаар үнгэргэгдэхэ түгэсхэлэй наадан байгша оной октябриин 28-һаа 31 хүрэтэр Баку хотодо болохонь. Тиихэдээ эдир наһатай спортсменүүд октябриин 17-ной үдэр Артегэй спортын талмайнууд дээрэ мүрысэхэ юм.

(ТАСС).

«СПОРТЛОТОГОЙ» БА «СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖ

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» октябриин 1-дэ Москвада үнгэргэгдэһэн 37-дохи тиражай дүнгүүд иимэ:

«Спортлото»: 11 (велоспорт), 18 (городки)), 28 (стол дээрэ наадагдадаг теннис), 32 (уһа руу һүрэлгэ), 33 (регби), 34 (гарай бүмбэгэ);

«Спортлото-2»: 10 (буер), 16 (гимнастика), 18 (городки), 21 (морёор урилдаалгын спорт), 33 (регби), 44 (фигурна һолжоролго).

(ТАСС).

Дэлхэйн саанаһаа

ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

ООН-ой Генеральна Ассамблейн Нью-Йоркдо боложо байһан XXX сесси дээрэ олониитэ политическэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэ тухай гадаадын газетэнүүд үргэнөөр бэшэхэдээ, «Хүн зониие олоорнь хюдаха шэнэ түхэлэй буу зэбсэгүүдые, иимэ зэбсэгэй шэнэ түхеэрэлгэнүүдые зохёожо, бүтээн гаргалгые хорихо тухай» Советскэ Союзай оруулһан дурадхалые сессиин зүблэхэ зүйлдэ оруулха тухай мэдээсэнэ.

СССР-эй Верховно Соведэй ба Совет правительствын уряалаар Португалиин Республикын Президент генерал Ф. Кошта Гомешэй албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерэһэн тухай хэблэл үргэнөөр бэшэнэ. Энэнь Советскэ Союзай ба Португалиин хоорондохи хани барисаае, харилсаа холбооео саашадань хүгжөөн бэхижүүлхэ арга олгохо байна гээд этигэн найдажа байһанаа мэдүүлнэ.

Испанида хархис хүсэнүүдэй харата муухай ябуулгануудые үүдхэжэ байһыень дэлхэйн олониитэ эрид буруушааха зуураа, демократиин түлөө, фашис хархис гуримда эсэргүүгээр испан арадай хэһэн тэмсэлтэй һанал нэгэтэй байһанаа элирхэйлнэ.

«Дэлхэйн элдэб үзэл бодолтой, политическэ хараа шэглэлтэй олон миллион хүн Франкогой хархис захиргаанай зэрлиг муухай хашалта харшалалтануудые зайсуулан сараха эрилтэ табина», — гэжэ ГДР-эй «Нойес Дойчланд» газетэ мэдээсэнэ.

Экономическа харилсан туһалалсалгын оршондо Чехословакиин харилсаа холбоон амжалтатайгаар хүгжэжэ байна гээд «Руде право» газетэ бэшэнэ. Социалис экономическа харилсаанай нэгэдхэгдэһэн программа ороной арадай ажахые хурдан түргөөр хүгжөөхэ, ажалшадай национальна олзо доход урган нэмээхэ арга олгоно гэжэ газетэ тэмдэглэнэ.

Даниин гадаадын экономическа харилсаанай министр И. Нергордын статья Даниин «Берлингске тиденде» газетэдэ толилогдобо. Даниин ба Советскэ Союзай хоорондохи али алиндань ашатай туһатай худалдаа наймаае саашадань амжалтатайгаар хүгжөөхэ таарамжатай байдал бии боложо байна гээд энээн дотор хэлэгдэнэ.

«Юрэнхы дэлгүүртэ» хабаатай оронуудай хүдөө ажахын министрнүүдэй хөөрэлдөөнүүд хоёр үдэр соо Брюссель хотодо болоһон байна. Теэд энэ хөөрэлдөөнэй үеэр олохон асуудалнуудаар үгэеэ ойлголсожо шадабагүй.

(ТАСС).

НЬЮ-ЙОРК

ООН-ой АЮУЛГҮЙН СОВЕДТЭ

ТАСС

Вьетнамай Демократическа Республикые, Урда Вьетнамай Республикые ООН-ой гэшүүдээр абаха тухай асуудалые Аюулгүйн Совет зүбшэн хэлсэжэ дүүргэбэ. Энэ асуудалые дары түргөөр, болохо руунь шиидхэхэ гэһэн Генеральна Ассамблейн XXX сессиин дурадхалые тэрэ хаража үзөө.

ДРВ-е ба РЮВ-ые ООН-до абаха тухай Генеральна Ассамблейн дурадхалые дэмжэһэн тогтоолнуудай проектын түлөө Аюулгүйн Соведэй 14 гэшүүн дуугаа үгэбэ.

Гэбэшье вьетнам арадые үргэнөөр дэмжэжэ байгаашье һаань, США-гай түлөөлэгшэ хориюул хэхэ эрхээ ушөө дахин хэрэглэжэ. Вьетнамай хоёр гүрэниие ООН-ой гэшүүнээр абалгада һаад тойбо ушаруулһан байна. Тиигэжэ ООН-ой Генеральна Ассамблейн тогтоол дотор элирхэйлэгдэһэн ООН-ой олонхи гэшүүдэй һанал бодолые, хүсэл эрмэлзэлые США тообогүй гээшэ.

СССР-һээ ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ Я. А. Малик заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Аюулгүйн Соведэй саг үргэлжын гэшүүн хорото муухай һанаагаар хориюул хэжэ, Вьетнамай хоёр гүрэнэй тала баригшадай, ханинарай хүсэтэ һанал бодолые, хүсэл зоригые баһамжалан доромжолбо гээшэ гэжэ мэдүүлбэ. Бэеэ даан байдалтай Вьетнамай хоёр гүрэниие ООН-ой гэшүүдээр абалгада саашадаа һаад тойбо таталга ушар удхагүй ябадал болохо байна гэжэ совет түлөөлэгшэ тэмдэглэбэ.

ДРВ-е, РЮВ-ые ООН-до абалгада тойбо татадаг США-гай хараа бодол эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай аша туһада харюусахагүй байна гэжэ Танзаниин түлөөлэгшэ А. С. Салим хэлээ. Швециин делегат У. Рюдбек үгэ хэлэхэдээ, США-гай иимэ хара һанаатай ябадал тухай халагалангяар тэмдэглэһэн байна.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). ДРВ-е, РЮВ-ые ООН-ой гэшүүдээр абаха тухай асуудалаар Аюулгүйн Соведтэ дуугаа үгэлгын үедэ Холбоото Штадуудай баримталһан хараа бодолые «Нью-Йорк таймс» газетэ эрид буруушаана. США-гай хэрэглэһэн хориюул хадаа США-е улам хүндэгүй, гансаардангги байдалда оруулха ябадал болоно гэжэ газетэ тэмдэглэнэ.

НЬЮ-ЙОРК

ООН: юрэнхы хөөрэлдөөн үргэлжэлһөөр

ТАСС

Шахардуу байдал һуларуулга, сэрэг дайнай аюулые усадхажа, арад зондо бата эб найрамдал хангахые, зэбсэг хэрэгсэл хуряахые эрмэлзэн оролдолгын бүхы дэлхэйн хүн зоной анхарал татажа байһыень ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXX сесси дээрэ боложо байгааша юрэнхы хөөрэлдөөнэй түрүүшын долоон хоног элирхэйлэн харуулаа.

Шахардуу байдал саашадань һуларуулхын тула бүгэдэ ниитээрээ хүсэд дүүрэнээр буу зэбсэгүүдые хуряаха нүлөө ехэтэй алхам хэхэ шухала гэжэ Малагасийска Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр Р. Тиандраза тэмдэглээ.

Индиин океанай оршондо империалис хүсэнүүдэй сэрэгэй бэлэдхэлнүүдые үргэнөөр хэжэ байһыень Р. Тиандраза эрид буруушааха зуураа, үргэн ехэ энэ райониие амгалан байдалай зоно болгохо тухай ООН-ой декларациие бэелүүлхэ шухала гэжэ мэдүүлбэ.

Сириин Араб Республикын премьер-министрэй орлогшо, гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Х. Хаддам үгэ хэлэхэдээ, Синайн хахад арал дээрэ Израилиин ба Египедэй сэрэгүүдые зарим хубяарнь, бага багаханаар хоёр тээшэнь һалгаан тарааха тухай хэлсээн Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые бүхы талааарнь политическэ аргаар гуримшуулан заһаруулхагүй байна гэжэ тэмдэглээ. Энэ хэлсээн бодото эб найрамдалай замһаа бидэниие улам холодуулжа, Израилиин эзэрхэг түримхэй ябуулгануудһаа хохидогшодто бэшэ, харин эзэрхэг түримхэйшүүлдэ булюу байдал олгохо байна гээд тэрэ тэмдэглээ. Араб арадуудай һанал бодолдо, хүсэл эрмэлзэлдэ таарахагүй, зүрюу харша энэ хэлсээе бидэ буруушаанабди.

Шахардуу байдал һуларуулга эб найрамдал ба арадуудай аюулгүй байдал хангаха арга олгоно гээд, Малайзиин делегациин толгойлогшо Т. Китхаудин үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэбэ. Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха бүхэдэлхэйн конференци зарлаха һанал бодолые тэрэ дэмжэһэн байна.

ДРВ-е, РЮВ-ые Нэгэдэмэл Нацинуудай гэшүүндэ дары абаха эрилтэ Малайзиин түлөөлэгшэ табиба.

ВАШИНГТОН

ПРЕЗИДЕНТЫН АЮУЛГҮЙЕ САХИХЫН ТУЛА

ТАСС

Президент ба тэрэнэй бүлын гэшүүдые, урдын президентнүүдые, үндэр дээдын тушаалтай гадаадын айлшадые, мүн орон доторхи дээдын засаг захиргаанай тушаалда дэбжүүлэгдэһэн кандидадуудые хамгаалхын түлөө харюусалгатай нюуса албанай аша туһада мүнгэ нэмэжэ һомолхо тухай эрилтэтэйгээр США-гай президент Дж. Форд конгрессто хандаба.

Дж. Форд түлөөлэгшэдэй палатын түрүүлэгшэдэ бэшэг эльгээхэдээ, нюуса албанай хүдэлмэрилэгшэдые олошоруулхын, Сагаан байшангые наринаар сахин харахын тула 13 миллион доллар эриһэн байна. Нюуса албанай хүдэлмэрилэгшэдэй тоо 1500 хүндэ хүргэгдэхөөр хараалагданхай.

США-да болоһон һүүлэй үйлэ хэрэгүүдһээ уламжалан, нэмэлтэ мүнгэ һомолхо хэрэг гараа гээд президент мэдүүлнэ. Холбоото Штадуудта болохоёо байгаа президентын һунгалтада дэбжүүлэгдэхэ кандидадуудай аюулгүйе сахиха шухала. Ушарынь юуб гэхэдэ, ганцал сентябрь һарада Дж. Фордын ами наһанда хоро хүргэхэ гэһэн хоёр һэдэлгэ хэгдэһэн байгаа.

Сентябрь һарын гурбан долоон хоног соо президентдэ зүрюу харша 320 ябуулга, заналта хэгдэһэн байна гэжэ финансын министр У. Саймон мэдээсээ.

Һүүлэй үйлэ хэрэгүүдһээ уламжалан, Дж. Фордын хэдэ хэдэн штадуудаар ябаха болоходонь, тэрэнэй аюулгүйе сахиха хэрэгтэ айхабтар ехэ анхарал хандуулагдана. Президентын автомобилиин үнгэрэн гараха ёһотой Чикаго хото руу ошоһон харгы замые сахин харахын тула нюуса албанай агентнүүдһээ гадна, полициин 12 мянга шахуу хүдэлмэрилэгшэ табигдаһан байгаа.

ВАШИНГТОН. Ороной бүхы штадуудһаа суглараһан түлөөлэгшэд өөһэдынгөө эрхэ сүлөөе хамгаалжа, олон хүнэй хабаадалгатай жагсаал хэбэ. Иимэ жагсаалые Вашингтон гушаад онһоо хойшо үзөөгүй юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: жагсаалда хабаадагшад Сагаан байшанай дэргэдэ.

АП—ТАСС-ай фото.

ЛИССАБОН

ПОРТУГАЛИИН ПРЕМЬЕР-МИНИСТРЭЙ ДААЛГАБАРИ

ТАСС

Ниитын информациин министерство тусхай мэдээсэл октябриин 1-дэ дамжуулба. Премьер-министр Пиньейру ди Азеведу гэгшын даалгабаряар гурбан түхэлэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй подразделениинууд хоёр сүүдхын турша соо эзэлээд байһан радио ба телевизионно станцинуудһаа холодоһон байна гээд энээн дотор хэлэгдэнэ. Тиихэдэ «Дэбжэлтэ» гэдэг радиое эзэлжэ байһаар.

«Сэрэгэй частьнуудые гарталга идхалга номнолгын ажал ябуулгые һэргээхын тула хэрэглэгдэхэгүй юм гээд этигэн найдажа байһанаа мэдээсэл дотор мэдүүлнэ. Засагай зургаануудые, революционно жаяг журамые, революциие хамгаалхын тула онсо яаралтай хэмжээнүүдые абаха ушар саашадаа гарахагүй» гээд этигэн найдажа байһанаа премьер-министр, ревсовет, правительство мэдүүлээ.

«Мүнөөнэй оршон байдалда һэримжэтэй байжа, контрреволюцида эсэргүү, эдэнэртэ туһалха гэһэн бүлэглэлнүүдтэ, заримшуулда эсэргүү нүлөө ехэтэй хэмжээнүүдые абахыемнай уялгана», — гээд мэдээсэл дотор тэмдэглэгдэнэ.

АДДИС-АБЕБЭ

ОНСО БАЙДАЛ СОНОСХОГДОБО

ТАСС

Ороной ниислэл — Аддис-Абебэ хотодо, оршон тойронхи нютагуудта онсо байдал Эфиопиин правительство октябриин 1-һээ соносхобо. Онсо байдал соносхохо тухай хуулиин үндэһөөр бүхы демонстрацинууд, митингнүүд, буһалгаанууд хоригдоо.

Радиогоор дамжуулагдаһан правительствын мэдүүлгэ дотор хэлэгдэһэнэй ёһоор, ниислэл хотын хэдэ хэдэн предприятинуудта октябриин 1-дэ эхилһэн буһалгаан «ороной аша туһада хоро хүргэхэ» байна. Мэдүүлгэ дотор энэнь эрид буруушаагдана. Онсо байдал соносхолго ёһо хуулида зүрюу харша ябуулгануудые зайсуулжа, ниислэл хотодо гурим хангаха уялгатай гээд Эфиопиин Сэрэгэй саг зуурын захиргаанай комитедэй (ВВАК) мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

«Эфиопиин революцида нилээд ехэ хоро хүргэдэг хархис хүсэнүүдтэ, эдэнэй тала баригшадта шанга харюу сохилто үгэхын тула энэ алхам хэгдэбэ гээшэ», — гэжэ ВВАК тэмдэглэнэ.

Хэрбээ шухала хэрэгтэй болоо һаань, ороной бусадшье районуудта онсо байдал соносхогдохо байна гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Һайн шанартай үрэһэ хаяха» — түрүү бэшэг. Республикын таряалан дээрэһээ абтаһан тобшо мэдээсэлнүүд. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Улаан-Үдын оньһожоруулагдамал шэлэй заводой 40 жэлэй ой». Бүлэг материалнууд. В. Алёшина, А. Коротаева, И. Тропниконой «Табан жэлэй түсэб дүүргэгдээгүй. Шалтагаанииинь юун бэ?» гэһэн статья.

Гурбадахи хуудаһанда: «Шэнэ паспорт» гэһэн С. Перепановай статья. Бүмбэрсэг дэлхэйн һонин. Фотоинформацинууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Шэнэ һонин, баримтанууд. Нютаг нютагһаа абтаһан мэдээсэлнүүд. АПН-эй материалнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.00 — Шэнэ һонин. 10.10 — «Уроки Братска» — документальна фильм. 10.30 — «Ород хэлэн». 11.15 — «Совет хуулиин үндэһэнүүд». «Совет бүлын эрхэ». 11.45 — «Ухибуудтэ фильмүүд». «Анютина дорога» — уран һайханай фильм (үнгэтэ). 13.10 — «Хүхюун урилдаан» (үнгэтэ). 14.00 — 14.10 — Забһарлалга. 14.10 — «Таабаринууд ба тайлбаринууд» (үнгэтэ). 14.30 — «И снова утро» — уран һайханай фильм. 15.50 — «Эсэгын алдарта харгынуудаар». 16.50 — Уласхоорондын хүгжэмэй үдэр (үнгэтэ). 17.50 — Уран зураашан М. Чюрленис». Түрэһөөр 100 жэлэйнь ойдо зорюулагдана. 18.30 — «Время». 19.00 — Москвагай гүрэнэй хоровой училищиин хүбүүдэй хоорой концерт. 19.40 — «И снова утро» — уран һайханай фильм.

Улаан-Үдэ. 21.00 — «Пропагандистнарта ба һуралсагшадта туһаламжа». 21.20 — Шэнэ һонин.

«Орбита». 21.30 — «Эсэгын алдарта харгынуудаар». 22.30 — Уласхоорондын хүгжэмэй үдэр (үнгэтэ). 23.30 —«Уран зураашан М. Чюрленис». Түрэһөөр 100 жэлэйнь ойдо зорюулагдаһан дамжуулга (үнгэтэ). 24.00 — «Время». 00.30 — «Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Динамо» (М) — ЦСКА.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.55 — «Экран» — телевизионно суглуулбари. 19.55 — Багшанарай үдэртэ зорюулагдаһан дамжуулга. 20.40 — Телевизионно һонин.

«Орбита». 21.00 — 21.10 — Забһарлалга. 21.10 — «Аккорд» квартет дуулаха.

РЕДАКТОР Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефон... г. Улан-Удэ, ул. Лен... 35, телефоны: ... 2-54-93, ... 2-66-76, ... 2-56-62.